

Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, pentru perioada 2015 - 2020

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

CUPRINS

I. INIȚIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ	4
1. Rolul și locul administrației publice locale în procesul de dezvoltare locală	5
II. PLANIFICAREA STRATEGICĂ LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL ȘI JUDEȚEAN	8
1. Cadrul strategic european de dezvoltare durabilă (EUROPA 2020)	8
2. Cadrul Strategic Național de Reformă	11
3. Acordul de parteneriat 2014 - 2020	12
4. Cadrul strategic național pentru dezvoltare regională (versiunea 2013)	15
5. Cadrul strategic privind Programul Național de Dezvoltare Rurală	18
6. Strategia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Centru	23
7. Planul POTSA - Strategia de Dezvoltare a Județului Covasna 2015-2020	34
III. ÎNCADRAREA COMUNEI CHICHIȘ ÎN JUDEȚUL COVASNA	47
1. Așezare, suprafață și populație	47
2. Relieful	50
3. Clima	50
4. Rețeaua hidrografică	51
5. Flora și fauna	52
6. Resursele naturale	52
7. Turismul	52
IV. VEDERE DE ANSAMBLU ASUPRA COMUNEI CHICHIȘ (KÖKÖS)	54
1. Scurt istoric al comunei Chichiș	54
2. Așezarea geografică a comunei Chichiș	55
3. Suprafața și relieful comunei Chichiș	56
4. Clima	57
5. Rețeaua hidrologică	57
6. Flora și fauna	57
7. Solurile și terenurile agricole	59
8. Silvicultura	60
9. Înfrățiri și asocieri	61
10. Structura socio-demografică a populației	62
11. Potențialul economic în comuna Chichiș	64
12. Educația în comuna Chichiș	69
13. Infrastructura în comuna Chichiș	72
14. Domeniul sanitar și social în comuna Chichiș	76
15. Patrimoniul cultural în comuna Chichiș	78
16. Monumente istorice și situri arheologice	80
17. Turism activ și zone de recreere	82
V. ANALIZA NEVOILOR CETĂȚENILOR	85
VI. ANALIZA SWOT	98
1. Economie și dezvoltare rurală	98
2. Agricultură și silvicultură	100
3. Infrastructură	101
4. Mediu	103
5. Turism, cultură și tradiții	104
6. Educație și sport	106

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

7. Sistemul sanitar și social.....	107
8. Administrația publică și ONG-uri.....	108
VII. DIRECȚII STRATEGICE ȘI PROGRAME OPERAȚIONALE	110
1. Economie și dezvoltare rurală.....	111
2. Agricultură și silvicultură	115
3. Infrastructura.....	118
4. Mediu	123
5. Turism, cultură și tradiții.....	126
6. Educație și sport.....	130
7. Sistemul sanitar și social.....	133
8. Administrație publică și ONG-uri.....	136
VIII. MONITORIZARE, EVALUARE ȘI AUDIT	147
1. Poziția evaluării în ciclul planificare-evaluare	147
2. Etapele evaluării.....	148
3. Indicatori.....	150
IX. BIBLIOGRAFIE	151
X. ANEXE - Chestionar	154

I. INIȚIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

Prezentul document reprezintă strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna, pentru perioada 2015 - 2020.

Strategia de dezvoltare a Comunei Chichiș prezintă o viziune clară și bine stabilită a obiectivelor, proiectelor strategice și a căilor de realizare a acestora, fiind un document important pentru dezvoltarea viitoare a comunei.

La baza planificării și elaborării documentului au stat necesitățile locale actuale ale locuitorilor comunei Chichiș. Acest document s-a realizat prin parcurgerea unui proces de elaborare complex care a implicat utilizarea unor instrumente metodologice, oferind posibilitatea identificării nevoilor de dezvoltare ale comunei și, în baza acestora, selectarea domeniilor prioritare și tipurilor de aplicare pentru perioada vizată de aceasta.

Cunoașterea problemelor comunității și modalitatea de satisfacere a necesităților percepute dinspre cetățenii comunei a făcut necesară o programare a priorităților de dezvoltare a comunei pe termen mediu și lung.

Creșterea spiritului de inițiativă nu se putea realiza fără participarea populației la elaborarea planului strategic de dezvoltare locală. Cetățenii comunității trebuie să devină responsabili și să respecte deciziile luate, pentru întreg procesul de dezvoltare.

Strategia de dezvoltare este un instrument de utilitate publică cu caracter programatic, ce va fi supus unui proces de ajustare în intervalul de timp acoperit.

Strategia permite focalizarea și ajustarea continuă a eforturilor administrației publice locale, orientate către satisfacerea nevoilor locuitorilor comunei Chichiș și către creșterea calității vieții acestora.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Aplicarea strategiei de dezvoltare locală va trebui realizată cu participarea tuturor factorilor locali, ceea ce va duce la dezvoltarea parteneriatului dintre administrația publică locală, organizațiile comunitare și mediului de afaceri. Scopul comun și final al oricărei asocieri de acest gen este rezolvarea problemelor comunității.

Strategia de dezvoltare a comunei Chichiș este un instrument util al autorității publice locale din următoarele perspective:

- permite identificarea nevoilor de dezvoltare, a potențialului de dezvoltare a zonei;
- permite utilizarea eficientă a resurselor, prin direcționarea acestora către prioritățile de dezvoltare stabilite;
- permite identificarea unor soluții la problemele cu care se confruntă și operaționalizarea acestora;
- permite atragerea de fonduri din surse rambursabile și/ sau nerambursabile;
- permite transparența decizională, elaborarea strategiei implicând un proces de consultare publică.

Dezvoltarea locală se bazează pe considerente reprezentate prin autonomie, descentralizare, desconcentrare, subsidiaritate, adiționare, transparență, programe și parteneriat.

Administrația publică locală a comunei Chichiș a înțeles necesitatea elaborării planului de dezvoltare locală a comunei în vederea unei dezvoltări durabile a localității.

1. Rolul și locul administrației publice locale în procesul de dezvoltare locală

Una din atribuțiile fundamentale ale administrației publice o constituie implicarea ei în domeniul dezvoltării locale, cu toate ipostazele pe care aceasta le

presupune: dezvoltare politică, dezvoltare economică, dezvoltare socială, dezvoltare cultural-sportivă, dezvoltare urbanistică, amenajarea teritoriului, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii etc.

Dezvoltarea locală, în contextul actual al schimbărilor, al restructurării economice și administrative, trebuie să fie văzută ca un proces dependent de inovație și antreprenoriat, sprijinit de mecanisme societale și structuri instituționale flexibile, cu un grad ridicat de cooperare și interacțiune locală și centrală.

Scopul reprezentanților Primăriei Comunei Chichiș este acela de a îmbunătăți permanent calitatea serviciilor publice, astfel încât să asigure cetățenilor comunei condițiile necesare cel puțin unui trai decent, prin identificarea celor mai eficiente modalități de gestionare a acestora.

Managementul organismelor administrative vizează profesionalism în concentrarea autorității și funcționarea unitară a structurilor publice, exercitarea funcțiilor administrative implicând o cunoaștere specializată a serviciilor publice.

Progresul economic și social implică dezvoltarea locală sub toate aspectele, ceea ce presupune extinderea atribuțiilor administrației publice datorată creșterii așteptărilor cetățeanului. Toate acestea impun necesitatea unei abordări competente a problemelor comunității. Legea administrației publice locale (Legea nr. 215/2001) precizează: "administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit". [Art.2 (l)].

Serviciile furnizate de Primăria Comunei Chichiș cetățenilor săi se bazează pe principii de egalitate, imparțialitate, continuitate, transparență, consultare.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Abordarea autorității locale în ceea ce privește dezvoltarea locală constă în implementare unei politici bazate pe orientarea spre cetățean. Dezvoltarea locală specifică comunei definește și satisface nevoile celor pentru care a fost creată, respectiv cetățenii ei.

Cetățenii comunei sunt principalii "clienți" ai dezvoltării locale. Eforturile de dezvoltare locală duc la maximizarea beneficiilor tuturor părților implicate, fie ele firme sau comunități.

Atât Primăria comunei, cât și Consiliul local ca autoritate deliberativă au un interes comun de a identifica și planifica acțiunile și măsurile viitoare, astfel încât prin valorificarea potențialului local și a oportunităților existente să îmbunătățească semnificativ situația actuală a comunei. Acest lucru se materializează prin elaborarea și implementarea Strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2015-2020, atât prin accesarea fondurilor europene, cât și prin utilizarea fondurilor locale.

Ca urmare a unei analize riguroase a situației locale specifice și a unui proces de consultare a cetățenilor, prin Strategia de dezvoltare locală s-a dorit prioritizarea clară a inițiativelor de dezvoltare locală, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al investițiilor, în contextul resurselor limitate disponibile în orizontul de timp 2020 și încadrării în obiectivele și direcțiile de dezvoltare de la nivel european, național, regional și județean.

II. PLANIFICAREA STRATEGICĂ LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL ȘI JUDEȚEAN

Elementele strategice de dezvoltare locală nu se pot fundamenta decât ținând cont de orientările strategice de la nivel european, național, regional și județean.

Strategia a fost concepută pe tipologia socio-economică, nevoile și potențialul de dezvoltare al comunei Chichiș, evidențiind corespondența cu **Cadrul strategic european de dezvoltare durabilă (Europa 2020)**, **Cadrul Strategic Național de Reformă**, **Acordul de parteneriat 2014 - 2020**, **Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014 - 2020**, **Planul Național de Dezvoltare Rurală**, **Planul de dezvoltare regională 2014 – 2020 al Regiunii Centru** și **Planul POTSA - Strategia de dezvoltare a județului Covasna 2015 - 2020**.

1. Cadrul strategic european de dezvoltare durabilă (EUROPA 2020)

Europa 2020 este strategia pe următorul deceniu prin care Uniunea Europeană își propune să sprijine creșterea economică și ocuparea forței de muncă, începută în anul 2010.

Cadrul strategic european de dezvoltare durabilă are ca obiectiv depășirea crizei din care economiile naționale sunt în proces de revenire.

Europa 2020 propune trei priorități:

- **creștere inteligentă**: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- **creștere durabilă**: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

– **creștere favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Pentru a realiza acest lucru până la sfârșitul anului 2020, Uniunea Europeană și-a fixat **cinci obiective esențiale:**

- **Ocuparea forței de muncă** prin care se dorește realizarea unei rate de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani;
- **Cercetare și dezvoltare** prin care se dorește alocarea a 3% din PIB-ul Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare;
- **Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei.** Acest obiectiv are ca scop:
 - reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990,
 - creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20% și
 - creșterea cu 20% a eficienței energetice;
- **Educație** prin care se dorește
 - reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii și
 - creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani.
- **Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale** prin care se dorește reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.

Pentru a stimula realizarea de progrese Comisia Europeană prezintă **șapte inițiative emblematice:**

– „*O Uniune a inovării*” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea

transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;

– „*Tineretul în mișcare*” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;

– „*O agendă digitală pentru Europa*” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;

– „*O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor*” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

– „*O politică industrială adaptată erei globalizării*” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;

– „*O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă*” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

– „*Platforma europeană de combatere a sărăciei*” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

2. Cadrul Strategic Național de Reformă

Strategia Europa 2020 permite statelor membre să își dezvolte propriile strategii de reîntoarcere la o creștere economică durabilă și la sustenabilitatea finanțelor publice.

Pentru România, **Programul Național de Reformă (PNR)** reprezintă platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică, în concordanță cu politicile Uniunii Europene. Anual, după publicarea de către Comisia Europeană a *Analizei Anuale a Creșterii*, România are obligația de a prezenta versiuni actualizate ale PNR.

Programul Național de Reformă 2015 (PNR 2015) definește reformele și prioritățile de dezvoltare economică a României pentru 2015-2016, în concordanță cu Strategia Europa 2020 și cu documentele rezultate din Semestrul European 2015. Conform acestui document strategic, prioritățile Guvernului României rămân în continuare legate de relansarea economică, crearea de locuri de muncă și asigurarea sustenabilității finanțelor publice.

În vederea atingerii obiectivelor naționale stabilite în cadrul PNR 2015, România a obținut aprobarea Acordului de parteneriat 2014-2020, prin care stabilește prioritățile de finanțare din fonduri europene structurale și de investiții.

3. Acordul de parteneriat 2014 - 2020

Acordul de parteneriat cu România stabilește strategia de utilizare optimă, în întreaga țară, a fondurilor structurale și de investiții europene în perioada 2014-2020.

Prin acest document Guvernul României și-a propus ca obiectiv global reducerea discrepanțelor de dezvoltare economică și socială între România și statele membre ale UE.

Acordul de parteneriat cuprinde cinci fonduri structurale și de investiții europene:

- Fondul european de dezvoltare regională;
- Fondul de coeziune;
- Fondul social european;
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și
- Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime.

Aceste fonduri sunt foarte importante pentru capacitatea României de a face față provocărilor în materie de dezvoltare pe termen mediu și lung. Acestea vor mobiliza finanțări publice și private suplimentare destinate creșterii și creării de locuri de muncă și vor reduce decalajele regionale și sociale existente în România.

Investițiile vor fi direcționate către:

- stimularea activităților de inovare și a competitivității întreprinderilor;
- stimularea creșterii și creării de locuri de muncă,
- îmbunătățirea performanței sistemului de cercetare și inovare, inclusiv a calității învățământului superior, a cooperării cu sectorul de afaceri și a investițiilor private;
- dezvoltarea sectorului agricol;
- capitalul uman și susținerea accesului populației pe piața muncii,

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- combaterea șomajului în rândul tinerilor;
- îmbunătățirea sistemelor de educație și formare;
- sectorul sănătății;
- îmbunătățirea calității administrației publice naționale;
- extinderea și modernizarea infrastructurii de transport,
- sectorul deșeurilor, al apei și al apei uzate;
- creșterea gradului de inovare și a competitivității în sectorul agroalimentar;
- gestionarea atentă a resurselor naturale, centrată pe conservarea bogatei biodiversității naturale a României și pe promovarea gestionării durabile a terenurilor agricole și forestiere;
- modernizarea infrastructurii de bază și ameliorarea accesului la servicii, în vederea îmbunătățirii calității vieții în comunitățile rurale și creării condițiilor pentru dezvoltare locală.

Investițiile în aceste domenii vor fi esențiale pentru sprijinirea României în sensul ca aceasta să răspundă priorităților strategiei Europa 2020 și recomandărilor specifice țării, precum și reformelor de politică aferente din sectoarele educației, ocupării forței de muncă, incluziunii sociale și administrației publice.

Bugetul în perioada 2014-2020 și fondurile alocate României sunt de aproximativ 22,4 miliarde euro în cadrul politicii de coeziune (FEDR, FSE, Fondul de coeziune), la care se adaugă încă 106 milioane euro din inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (alături de o alocare identică din FSE).

Fondurile alocate pentru dezvoltarea sectorului agricol și a zonelor rurale vor fi 8 miliarde euro din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR). Alocarea pentru Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (EMFF) se ridică la aproximativ 168 milioane euro.

Obiectivele politicii de coeziune vor fi realizate prin intermediul a 6 programe operaționale, cu 1 program mai puțin în comparație cu perioada 2007-2013:

- Programul pentru competitivitate (FEDR);
- Programul privind infrastructura de anvergură (transport, mediu și energie), finanțat din FEDR și din Fondul de coeziune;
- Programul regional (FEDR), care se adresează nevoilor regionale și locale;
- Programul privind asistența tehnică (FEDR), care sprijină gestionarea fondurilor ESI;
- Programul privind capitalul uman (FSE), care abordează prioritățile din domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al incluziunii sociale;
- Programul privind capacitatea administrativă (FSE), care abordează reforma administrativă și sprijinul pentru instituțiile publice;

Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș pentru perioada 2015-2020, are o viziune comună cu cele 5 obiective esențiale precum și cu cele 7 inițiative emblematice ale Uniunii Europene stabilite pentru sfârșitul anului 2020, menționate mai sus, aceea de a crea un cadru de dezvoltare durabilă prin promovarea unei economii eficiente și competitive din punct de vedere al utilizării resurselor, cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă și o scădere a gradului de sărăcie și asigurarea incluziunii sociale a persoanelor aflate în situație de risc.

4. Cadrul strategic național pentru dezvoltare regională (versiunea 2013)

Viziunea strategică a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională reprezintă viziunea Guvernului României privind dezvoltarea regională, prin care sunt stabilite prioritățile de dezvoltare ale regiunilor, precum și relațiile instituționale care să faciliteze corelarea cu strategiile sectoriale.

Totodată, strategia națională de dezvoltare regională are ca prioritate continuarea și actualizarea direcțiilor de dezvoltare formulate în Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013 și Cadrul Național Strategic de Referință, care conțin elemente de strategie implementate prin Programul Operațional Regional 2007 – 2013, precum și alte programe naționale.

Pentru perioada 2014 – 2020, Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională este un proiect integrator, care își propune armonizarea politicilor și strategiilor existente în diferitele domenii ale vieții economice și sociale cu impact la nivel regional.

Abordarea Strategiei Naționale de Dezvoltarea Regională este corelată cu cea a Planurilor pentru Dezvoltare Regională elaborate de Agențiile pentru Dezvoltare Regională, respectiv propune o viziune largă pentru a include activități care pot fi finanțate din multiple surse de finanțare (buget național, buget local, instrumente structurale/ alte instrumente financiare).

Strategia Națională de Dezvoltare Regională se axează pe sprijinirea următoarelor priorități de dezvoltare:

- Dezvoltare urbană durabilă integrată;
- Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public și rezidențial;
- Dezvoltarea infrastructurii de importanță regională și locală;
- Promovarea incluziunii sociale și reducerea gradului de sărăcie;

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- Îmbunătățirea mediului economic de importanță regională și locală;
- Dezvoltarea durabilă a turismului;
- Îmbunătățirea condițiilor de mediu la nivel regional și local.

Obiectivul general este îmbunătățirea continuă a calității vieții, prin asigurarea bunăstării, protecției mediului și coeziunii economice și sociale pentru comunități sustenabile, capabile să gestioneze resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare și dezvoltare echilibrată economică și socială al regiunilor. Acest obiectiv se corelează cu obiectivul european privind creșterea competitivității regiunilor și promovarea echității prin prevenirea marginalizării zonelor cu probleme de dezvoltare economică și socială.

Pentru realizarea obiectivului general al strategiei, au fost stabilite următoarele **obiective specifice**:

- Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială;
- Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20 % a emisiilor de dioxid de carbon în conformitate cu Strategia Europa 2020;
- Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și inclusivă;
- Regenerarea zonelor defavorizate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea serviciilor esențiale și condițiilor decente de trai;
- Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării, precum și stimularea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii;

- Stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, cu potențial turistic și crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism;
- Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și luarea unor măsuri de prevenire a riscurilor și creștere a capacității de intervenție în situații de urgență.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș pentru perioada 2015-2020 își stabilește obiectivul general în concordanță cu prioritățile de dezvoltare și obiectivul general al Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, de a îmbunătăți permanent calitatea vieții locuitorilor, prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare, stimularea turismului și a incluziunii sociale.

5. Cadrul strategic privind Programul Național de Dezvoltare Rurală

PNDR 2014-2020, aprobat oficial în mai 2015, vine în întâmpinarea a 3 dintre provocările stabilite prin Acordul de Parteneriat 2014-2020, respectiv:

- Competitivitatea și dezvoltarea locală;
- Oamenii și societatea;
- Resursele.

PNDR 2014-2020 continuă eforturile de susținere a dezvoltării spațiului rural, urmărind atingerea următoarelor obiective strategice:

1. restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;
2. gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
3. diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

Obiectivele Programului Național de Dezvoltare Rurală sunt în corelare cu prioritățile Strategiei Europa 2020, cu accent pe creșterea competitivității și diversificarea locurilor de muncă în mediul rural.

Măsurile propuse pentru atingerea obiectivelor se subordonează principiilor și obiectivelor stabilite în convențiile internaționale aferente, legislația UE/națională, pentru conservarea biodiversității, habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, protecției împotriva poluării cu nitrați, managementul apelor, utilizării pesticidelor, menținerii calității aerului și solului, precum și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptării la efectele schimbărilor climatice.

Îndeplinirea obiectivelor strategice se va realiza în 2014-2020 prin cele 6 priorități de dezvoltare rurală (P):

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1);
- Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor (P2);
- Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură (P3);
- Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură (P4);
- Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și reziliență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic (P5);
- Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale (P6).

Prin PNDR 2014-2020 au fost stabilite un număr de **14 măsuri de dezvoltare locală**, iar pentru a răspunde nevoilor identificate sprijinul se acordă prin implementarea sub-măsurilor stabilite pentru fiecare din acestea, astfel:

M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 2 sub-măsuri:

- formare profesională și dobândire de competențe;
- acțiuni de informare și activități demonstrative.

M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă printr-o singură sub-măsură:

- servicii de consiliere pentru fermieri, tineri fermieri, micro-întreprinderi și întreprinderi mici din zonele rurale.

M04 - Investiții în active fizice. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 5 sub-măsuri:

- investiții în exploatații agricole;
- investiții în exploatații pomicole;
- sprijin pentru investiții în procesarea/marketing produselor agricole;
- sprijin pentru investiții în procesarea/marketing produselor din sectorul pomicol;
- investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice.

M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 5 sub-măsuri:

- sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri;
- sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zonele rurale;
- sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici;
- investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole;
- schema pentru micii fermieri.

M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 2 sub-măsuri:

- investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică în mediul rural;
- investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural în mediul rural.

M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă printr-o singură sub-măsură:

- Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite.

M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 2 sub-măsuri:

- înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură;
- înființarea de grupuri și organizații de producători în sectorul pomicol.

M10 - Agromediu și climă. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă printr-o singură sub-măsură:

- plăți pentru angajamente privind agromediul și clima.

M11 - Agricultură ecologică. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 2 sub-măsuri:

- sprijin pentru conversia la practicile și metodele de agricultură ecologică;
- sprijin pentru menținerea practicilor și metodelor de agricultură ecologică.

M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specific. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 3 sub-măsuri:

- plată compensatorie în zonă montană;
- plată compensatorie pentru alte zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative;
- plată compensatorie pentru alte zone afectate de constrângeri specifice.

M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă printr-o singură sub-măsură:

- plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă.

M16 – Cooperare. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 4 sub-măsuri:

- sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii;
- sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii (sectorul pomicol);
- sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de

piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale;

- sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale (sectorul pomicol).

M17 - Gestionarea riscurilor. Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă printr-o singură sub-măsură:

- Fonduri Mutuale pentru fenomene climatice cu efecte adverse, boli ale animalelor și ale plantelor, infestări parazitare și pentru incidente de mediu.

M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității). Sprijinul în cadrul acestei măsuri se acordă prin 4 sub-măsuri:

- sprijin pregătitor;
- sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală;
- pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală;
- sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare.

Directiile strategice și acțiunile propuse pentru atingerea obiectivelor Strategiei de dezvoltare locală a comunei Chichiș, pentru perioada 2015-2020, se subordonează obiectivelor și priorităților stabilite în PNDR 2014-2020, prin diversificarea activităților economice, crearea de noi locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor furnizate cetățenilor cu scopul creșterii calității vieții acestora.

6. Strategia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Centru

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 este parte a **Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020**, principalul document de planificare și programare la nivel regional.

Obiectiv global al acesteia este „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru și-a stabilit **6 domenii strategice de dezvoltare**, dezvoltate în priorități și măsuri specifice, elaborate în concordanță cu cele trei priorități stabilite prin **Strategia Europa 2020**: creștere inteligentă, creștere durabilă, creștere favorabilă incluziunii și obiectivele propuse în cadrul celor cinci domenii de interes: ocupare, inovare, schimbări climatice, educație, reducerea sărăciei.

➤ **Domeniul Strategic 1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale.**

Obiectivul strategic: Dezvoltarea urbană durabilă, creșterea coeziunii teritoriale prin încurajarea dezvoltării policentrice, dezvoltarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, de educație, sănătate, socială și situații de urgență, precum și creșterea accesului populației la serviciile aferente la nivelul Regiunii Centru.

- Prioritatea 1.1. Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane

Măsuri:

1.1.1. Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizării coeziunii teritoriale prin promovarea și dezvoltarea parteneriatelor

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

1.1.2. Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii

1.1.3. Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale prin dezvoltarea de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială

- Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

1.2.1. Creșterea mobilității regionale prin extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi

1.2.2. Dezvoltarea transportului intermodal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor

1.2.3. Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului

- Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

1.3.1. Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație

1.3.2. Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de sănătate la standarde europene prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de sănătate

1.3.3. Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii sociale

1.3.4. Creșterea siguranței publice și eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice

1.2.4. Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă și asigurarea interoperabilității sistemelor de comunicații

➤ **Domeniul strategic 2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării**

Obiectivul strategic: Dezvoltarea economiei regionale bazate pe cunoaștere prin modernizarea și eficientizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea rolului cercetării–dezvoltării-inovării la nivelul economiei Regiunii Centru.

- Prioritatea 2.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare al IMM-urilor

Măsuri:

2.1.1. Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor

2.1.2. Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică

2.1.3. Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană

2.1.4. Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (sub 20 mii locuitori)

- Prioritatea 2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică

Măsuri:

2.2.1. Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinire a afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite

2.2.2. Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică

- Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare

Măsuri:

2.3.1. Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private

2.3.2. Dezvoltarea de platforme de cooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte

2.3.3. Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul *ERA (European Research Area)*, *Horizon 2020* și a altor programe similare și dezvoltarea de parteneriate cu instituții de cercetare din străinătate

- Prioritatea 2.4 Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de transfer tehnologic, a centrelor de inovare și a spin-off-urilor și start-up-urilor inovative

Măsuri:

2.4.1. Dezvoltarea centrelor de transfer tehnologic și a centrelor de inovare

2.4.2. Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare (spin-off-uri, start-up-uri inovative, companii active în domeniul cercetării)

➤ **Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie**

Obiectivul strategic: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței.

- Prioritatea 3.1 Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice

Măsuri:

3.1.1. Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează diminuarea poluării generate de activitățile economice

3.1.2. Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor la nivel județean și regional

3.1.3. Construcția, amenajarea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (de pildă: stații de epurare, stații de preepurare, rezervoare de apă, surse de apă potabilă, rigole pentru regularizarea albiilor râurilor, etc.)

- Prioritatea 3.2 Conservarea biodiversității

Măsuri:

3.2.1. Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri Natura 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

3.2.2. Conservarea și protecția biodiversității din habitatele naturale, în special a celor forestiere

- Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Măsuri:

3.3.1. Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora

3.3.2. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice

- Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie

Măsuri:

3.4.1. Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie

3.4.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice

- Prioritatea 3.5 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic

Măsuri:

3.5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie

3.5.2. Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice

3.5.3. Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice

3.5.4. Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural

3.5.5. Eficientizarea transportului urban durabil

➤ **Domeniul strategic 4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii**

Obiectivul strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

- Prioritatea 4.1. Eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Măsuri:

4.1.1. Modernizarea exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu

4.1.2. Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații

4.1.3. Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură

4.1.4. Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură

4.1.5. Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural

4.1.6. Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli

- Prioritatea 4.2. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional

Măsuri:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- 4.2.1. Modernizarea exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice
- 4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier
- 4.2.3. Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole
- 4.2.4. Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor

- Prioritatea 4.3. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

- 4.3.1. Susținerea afacerilor în domenii economice neagricole
- 4.3.2. Îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural
- 4.3.3. Promovarea utilizării instrumentelor geomatice pentru creșterea atractivității zonelor rurale

- Prioritatea 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

- 4.4.1. Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă
- 4.4.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare
- 4.4.3. Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere
- 4.4.4. Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale

- Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

Măsuri:

4.5.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul rural

4.5.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural

4.5.3. Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială

➤ **Domeniul strategic 5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative**

Obiectivul strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative.

- Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropic

Măsuri:

5.1.1. Amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare și dezvoltarea managementului destinațiilor turistice

5.1.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane

5.1.3. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică

- Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite

Măsuri:

5.2.1. Modernizarea / reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement

5.2.2. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și de agrement

- Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru

Măsuri:

5.3.1. Crearea și modernizarea centrelor și punctelor de informare turistică

5.3.2. Dezvoltarea activităților de publicitate turistică

5.3.3. Sprijinirea organizării și participării la evenimente destinate promovării turistice

- Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale

Măsuri:

5.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii culturale și recreative

5.4.2. Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale

➤ **Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale**

Obiectivul strategic: Dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului demografic.

- Prioritatea 6.1. Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat

Măsuri:

6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificare a persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat

6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții

6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante

- Prioritatea 6.2 Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional

Măsuri:

6.2.1. Sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă

6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de noi locuri de muncă

6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă

- Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

Măsuri:

6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale, combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social

6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă

6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale

- Prioritatea 6.4 Contracarea efectelor declinului demografic

Măsuri:

6.4.1. Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la servicii suport

6.4.2. Sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii

6.4.3. Sprijinirea inițiativelor ce vizează diminuarea efectelor schimbărilor demografice pe piața muncii (creșterea numărului de lucrători vârstnici).

7. Planul POTSA - Strategia de Dezvoltare a Județului Covasna 2015-2020

La nivelul județului Covasna, Consiliul Județean Covasna a elaborat și aprobat Planul POTSA - Strategia de Dezvoltare a Județului Covasna 2015-2020, care oferă sprijin pentru creșterea eficienței și calității furnizării de servicii publice și pentru o dezvoltare teritorială echilibrată prin modernizarea și eficientizarea proceselor privind planificarea strategică și a activităților legate de managementul performanței. Acest plan de dezvoltare cuprinde toate liniile directoare cu prioritățile stabilite pentru viitoarele proiecte, analiza socio-economică a județului, analiza SWOT, indicatorii de realizare, estimarea necesarului de finanțare, sistemul de implementare și de monitorizare, respectiv lista proiectelor strategice din județ care vor fi propuse spre finanțare în perioada de programare 2014 - 2020.

Pentru dezvoltarea județului Covasna, Planul POTSA - Strategia de Dezvoltare a Județului Covasna 2015-2020 are la bază următoarele obiective strategice:

1. Obiectiv 1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, de sănătate și sociale, obiectiv care are următoarele priorități:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

a) Prioritatea 1.1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră din județ.

Măsuri:

- 1.1.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelei de drumuri interjudețene în vederea asigurării accesului la rețeaua de transport TEN-T, respectiv a asigurării conectivității interjudețene.
- 1.1.2. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ.
- 1.1.3 Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective turistice.

b) Prioritatea 1.2 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare.

Măsuri:

- 1.2.1 Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare în județ, în special în comunitățile rurale.
- 1.2.2 Modernizarea și eficientizarea instalațiilor de producere și distribuție a energiei termice.
- 1.2.3 Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei electrice și termice, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.
- 1.2.4. Actualizarea PUG-urilor de către unitățile administrativ teritoriale ale județului.

c) Prioritatea 1.3. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale și sportive.

Măsuri:

- 1.3.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, școli de arte și meserii, liceal și universitar din județ.
- 1.3.2. Reabilitarea infrastructurii culturale.
- 1.3.3. Îmbunătățirea/ reabilitarea/ modernizarea infrastructurii bazelor sportive și de agrement.
- 1.3.4. Sprijinirea/facilitarea îmbunătățirii și extinderii infrastructurii educaționale a extensiilor universitare din județ.

d) Prioritatea 1.4. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială

Măsuri:

- 1.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.

e) Prioritatea 1.5. Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, agenți economici și instituții.

Măsuri:

- 1.2.1. Extinderea infrastructurii broad-band în județ.
- 1.2.2. Susținerea utilizării TIC de către populația și agenții economici (e-economie, e-comerț electronic).
- 1.2.3. Sprijinirea furnizării de servicii publice online prin implementarea soluțiilor de tip e-guvernare, e-educație, e-sănătate.

2. Obiectiv 2. Dezvoltarea economiei județului și creșterea competitivității acesteia, care include următoarele priorități:

a) Prioritatea 2.1 Creșterea investițiilor în domeniile/sectoarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale județului: agricultură, turism (agroturism, turism cultural, turism balnear), cultură și industrii creative, IT, industrie prelucrătoare, fond forestier, ape minerale, gaze mofetice etc.

Măsuri:

- 2.1.1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii de afaceri: parcuri industriale, parcuri tehnologice, incubatoare de afaceri.
- 2.1.2. Sprijinirea introducerii utilităților în zone destinate infrastructurii de afaceri/investițiilor.
- 2.1.3. Sprijinirea activităților de cercetare și dezvoltare cu potențial de valorificare în economie (transfer tehnologic, de cunoștințe, inovare).
- 2.1.4. Sprijinirea punerii în valoare a resurselor naturale (ape minerale, gaze mofetice, ape balneare etc.) din județul Covasna.

b) Prioritatea 2.2 Creșterea competitivității IMM-urilor din sectoarele/domeniile sursă de avantaj competitiv.

Măsuri:

- 2.2.1. Sprijinirea clusterelor existente, respectiv sprijinirea dezvoltării de noi cluster.
- 2.2.2. Sprijinirea investițiilor productive.
- 2.2.3. Facilitatea accesului IMM-urilor la finanțare.
- 2.2.4. Stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale.
- 2.2.5. Cartarea obiectivelor turistice ale județului.

c) Prioritatea 2.3. Dezvoltarea capitalului uman

Măsuri:

- 2.3.1. Sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar.
- 2.3.2 Facilitarea accesului copiilor și cadrelor didactice la grădinițe și școli în zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar.
- 2.3.3. Sprijinirea școlilor de arte și meserii existente, precum și sprijinirea înființării altora.
- 2.3.4. Sprijinirea învățământului liceal.
- 2.3.5. Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate.
- 2.3.6. Sprijinirea extensiilor universitare existente în județ și atragerea altor universități, respectiv specializări.
- 2.3.7. Încurajarea parteneriatului între universități și partenerii sociali în educație (agenți economici, instituții publice, ONG-uri).
- 2.3.8. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții.
- 2.3.9 Sprijinirea cercetării în domeniul balnear.

d) Prioritatea 2.4 Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate

Măsuri:

- 2.4.1. Sprijinirea echipării unităților medicale cu aparatură modernă.
- 2.4.2. Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii.

- 2.4.3. Creșterea egalității de șanse privind accesul la servicii în domeniul sănătății, inclusiv prin programul Healty Equity 2020.

e) Prioritatea 2.5 Îmbunătățirea serviciilor de protecție socială.

Măsuri:

- 2.5.1. Sprijinirea integrării tinerilor din sistemul de instituții de plasament familial la ieșirea din sistem.
- 2.5.2. Susținerea programelor de incluziune socială.
- 2.5.3. Sprijinirea unităților și inițiativelor ce vizează întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc.

3. Obiectiv 3. Dezvoltarea sustenabilă a spațiului rural, care include următoarele priorități:

a) Prioritatea 3.1. Creșterea competitivității producătorilor agricoli

Măsuri:

- 3.1.1. Facilitarea accesului la finanțare
- 3.1.2. Sprijinirea GAL-urilor în elaborarea și implementarea proiectelor ce vizează dezvoltarea comunităților rurale și creșterea competitivității producătorilor locali
- 3.1.3. Susținerea programelor ce vizează formarea profesională continuă a populației din mediul rural.
- 3.1.4. Menținerea, refacerea și construcția de diguri în zonele cu risc de inundații.
- 3.1.5. Sprijinirea agriculturii ecologice.
- 3.1.6. Încurajarea asocierii producătorilor și sprijinirea asociațiilor de producători.
- 3.1.7. Sprijinirea conservării, dezvoltării și promovării culturilor tradiționale și a raselor animale cu tradiție: cartof, sfeclă de zahăr, bubaline etc.

- 3.1.8. Sprijinirea promovării produselor agricole.
- 3.1.9. Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la oportunitățile de dezvoltare și de investiții.
- 3.1.10. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.
- 3.1.11. Adoptarea unui set de măsuri în vederea combaterii secetei și efectelor acesteia.

b) Prioritatea 3.2. Valorificarea eficientă a resurselor naturale.

Măsuri:

- 3.2.1. Descurajarea și sancționarea defrișărilor, furtului de lemn etc.
- 3.2.2. Descurajarea exportului în afara județului a lemnului neprelucrat (bușteni, cherestea etc.).
- 3.2.3. Sprijinirea unităților/agenților economici care prelucrează lemnul și dezvoltarea capacităților locale de export.
- 3.2.4. Sprijinirea inițiativelor, acțiunilor și proiectelor ce vizează valorificarea potențialului cinegetic și piscicol.
- 3.2.5. Sprijinirea colectării și prelucrării fructelor de pădure și a ciupercilor.

c) Prioritatea 3.3 Diversificarea activităților non-agricole

Măsuri:

- 3.3.1. Încurajarea activităților non-agricole în mediul rural.
- 3.3.2. Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare.

- 3.3.3. Sprijinirea programelor de formare și reconversie profesională în activități non-agricole a populației din mediul rural.

4. Obiectiv 4. Dezvoltarea durabilă a turismului, care include următoarele priorități:

a) Prioritatea 4.1. Dezvoltarea turismului balnear.

Măsuri:

- 4.1.1. Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii specifice unităților balenare.
- 4.1.2. Sprijinirea cercetării și dezvoltării în domeniul balnear.
- 4.1.3. Sprijinirea unităților turistice balneare în reducerea gradului de dependență de subvențiile (oferirea biletelor de tratament) de la bugetul de stat.

b) Prioritatea 4.2. Dezvoltarea turismului cultural.

Măsuri:

- 4.2.1. Promovarea și valorificarea economică a potențialului turistic cu specific local.
- 4.2.2. Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: muzee, săli de expoziție, așezăminte culturale, cinematografe, monumente istorice și case memoriale etc.
- 4.2.3. Sprijinirea și promovarea evenimentelor culturale specifice/tradiționale.
- 4.2.4. Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice culturale.
- 4.2.5. Facilitarea renovării și modernizării structurilor de primire turistică.

- 4.2.6. Sprijinirea promovării turismului/obiectivelor turistice de toate tipurile (balnear, cultural, agroturism, cinegetic etc.) și a evenimentelor din județ la nivel național și internațional.
- 4.2.7. Sprijinirea centrelor de informare turistică.
- 4.2.8. Încurajarea și sprijinirea valorificării specificului tradițional local/unicității culturii secuiești.

c) Prioritatea 4.3. Dezvoltarea agroturismului și a turismului montan.

Măsuri:

- 4.3.1 Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice situate în spațiul rural.
- 4.3.2. Sprijinirea programelor de formare în domeniul turismului și în domenii conexe.
- 4.3.3. Facilitarea punerii în valoare a potențialului turistic nefolosit în prezent: zone/păduri (zone sălbătice), conacele, etc.
- 4.3.4. Facilitarea promovării obiectivelor și traseelor turistice.
- 4.3.5. Cartarea obiectivelor turistice (de toate tipurile: balnear, agroturism, cinegetic, cultural/istoric, religios etc.) de la nivel județean.
- 4.3.6. Sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor turistice și a zonelor de agrement.
- 4.3.7. Sprijinirea includerii în circuitul turistic a unităților de cazare și a obiectivelor turistice.
- 4.3.8. Facilitarea modernizării și extinderii gamei de servicii a unităților de primire turistică.

5. Obiectiv 5. Dezvoltarea teritorială coerentă și creșterea capacității administrative, care include următoarele priorități:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

a) Prioritatea 5.1. Creșterea coeziunii interne a orașelor județului și consolidarea rolului și influenței de centre urbane pentru comunitățile rurale din sfera de influență

Măsuri:

- 5.1.1. Realizarea/ actualizarea documentației urbanistice.
- 5.1.2. Sprijinirea reabilitării infrastructurii de toate tipurile.
- 5.1.3. Sprijinirea asociațiilor microregionale.
- 5.1.4. Sprijinirea transportului în comun.

b) Prioritatea 5.2. Creșterea capacității administrative.

- 5.2.1. Sprijinirea cooperării și colaborării dintre autoritățile publice la nivel județean și local.
- 5.2.2. Încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării.
- 5.2.3. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în scrierea și implementarea de proiecte cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă.
- 5.2.4. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în demersurile de organizare și planificare a dezvoltării acestora.
- 5.2.5. Sprijinirea îmbunătățirii competențelor personalului din administrație.

6. Obiectiv 6. Protejarea și conservarea mediului natural, care include următoarele priorități:

a) Prioritatea 6.1 Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului

Măsuri:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- 6.1.1 Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluante/nepoluante.
- 6.1.2. Sprijinirea plantării de perdele forestiere pe marginea drumurilor cu trafic intens.
- 6.1.3. Sprijinirea împăduririi terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate etc.
- 6.1.4. Încurajare reducerii poluării industriale.
- 6.1.5. Facilitarea localizării/relocării platformelor industriale în afara orașelor din județ.
- 6.1.6. Sprijinirea introducerii rețelelor de apă și canalizare și desființării foselor septice.
- 6.1.7. Descurajarea și sancționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului.
- 6.1.8. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă : eoliană, solară, biomasă, termală, etc.
- 6.1.9. Sprijinirea monitorizării indicilor de poluare a aerului, apei și solului.
- 6.1.10. Sprijinirea măsurilor ce vizează asigurarea unei rezerve de apă pentru perioadele secetoase.

b) Prioritatea 6.2 Implementarea managementului integrat al deșeurilor

Măsuri:

- 6.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor.
- 6.2.2. Sprijinirea reciclării deșeurilor.
- 6.2.3. Facilitarea ecologizării zonelor poluate.

c) Prioritatea 6.3 Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate

Măsuri:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- 6.3.1. Sprijinirea conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate.
- 6.3.2. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale.
- 6.3.3. Promovarea programelor de educare a populației/locuitorilor și turiștilor în domeniul protecției mediului.
- 6.3.4. Descurajarea și sancționarea defrișărilor și a exploatării necontrolate a pădurilor.
- 6.3.5. Descurajarea și sancționarea furtului masei lemnoase.
- 6.3.6. Descurajarea și sancționarea braconajului.
- 6.3.7. Sprijinirea campaniilor de informare și conștientizare privind importanța dezvoltării durabile, a protecției și conservării habitatelor naturale și ariilor protejate.

d) Prioritatea 6.4 Creșterea capacităților instituționale în domeniul protejării și conservării mediului natural.

Măsuri:

- 6.4.1. Sprijinirea formării de specialiști în domeniul protejării și conservării mediului.
- 6.4.2 Sprijinirea actualizării, implementării și monitorizării Planului Local de Acțiune pentru Protecția Mediului în Județul Covasna.
- 6.4.3 Sprijinirea dezvoltării Serviciului Public Județean de Protecție a Naturii.
- 6.4.4. Sprijinirea inițiativelor locale (dex. Grădina Botanică din Sfântu Gheorghe, adăpost pentru păsări, renaturalizare a unor specii dispărute din județ etc.) privind protejarea și conservarea mediului natural.
- 6.4.5. Sprijinirea instituționalizării colaborării dintre unitățile administrației locale, județene și deconcentrate și universitățile de profil (protecția și conservarea mediului, dezvoltare durabilă etc)

Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, pentru perioada 2015-2020, urmează prioritățile de dezvoltare ale Planului de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 și ale Planului POTSA - Strategia de dezvoltare a județului Covasna 2015-2020, astfel ca prin proiectele propuse și implementate să contribuie la dezvoltarea socio-economică a regiunii și implicit a județului.

III. ÎNCADRAREA COMUNEI CHICHIȘ ÎN JUDEȚUL COVASNA

1. Așezare, suprafață și populație

Județul Covasna se află aproape în centrul României, în partea interioară a arcului Carpaților Orientali. Județul Covasna este situat în partea de sud-est a Transilvaniei, teritoriul acestui județ este legat de spațiul extracarpatic prin pasurile Buzău și Oituz.

Județul Covasna este inclus în Regiunea Centru, situată în zona centrală a României, alături de alte 5 județe: Alba, Brașov, Sibiu, Harghita și Mureș. Regiunea ocupă o poziție geografică privilegiată, având conexiuni cu 6 din cele 7 regiuni de dezvoltare ale României. Fiind așezată în centrul țării de află la distanțe aproximativ egale din zona ei centrală până la punctele de trecere a frontierelor.

Regiunea Centru are o suprafață 34100 kmp, reprezentând 14,3% din teritoriul țării, cea mai mare pondere din suprafața totală a acesteia o ocupă județul Mureș (19,7%), la polul opus fiind județul Covasna (10,9%).

Localizarea geografică a Regiunii Centru

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Regiunea Centru este formată din 57 de orașe dintre care 20 sunt municipii (cele mai multe fiind în județele Alba, Brașov, Harghita și Mureș în număr de 4), 357 de comune și 1788 de sate. Conform recensământului realizat în 2011, populația Regiunii Centru înregistra 2 360 805 de locuitori, caracterizată printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă. Românii formează majoritatea absolută a populației din Regiunea Centru - 61,22%, urmați în ordine de maghiari – 28,57% din totalul populației, romi – 4,71% din populație și germani – 0,4%.

Județul Covasna se învecinează în est cu județul Bacău și județul Vrancea, în sud-est cu județul Buzău, în sud-vest cu județul Brașov iar în partea de nord cu județul Harghita.

Suprafața totală a județului este de 3709,8 km², cuprinsă între altitudinile de 468 și 1777 m, în Munții Vrancei. Suprafața județului Covasna reprezintă 10,88 % din teritoriul Regiunii Centru și 1,55 % din suprafața României. Distanța dintre Municipiul Sfântu Gheorghe și București este de 198 km.

Distanța dintre municipiul Sfântu Gheorghe și orașele vecine de importanță regională sau națională este:

- Sfântu Gheorghe - Târgu Mureș (nord-vest) este de 176 km;
- Sfântu Gheorghe - Miercurea Ciuc (nord) este de 67 km;
- Sfântu Gheorghe - Bacău (nord-est) este de 159 km;
- Sfântu Gheorghe - Sibiu (vest) este de 166 km;
- Sfântu Gheorghe - Brașov (sud-vest) este de 34 km;
- Sfântu Gheorghe - Buzău (sud-est) este de 159 km.

În județul Covasna se află 2 municipii, 3 orașe și 40 de comune, cu o populație totală și stabilă de 210.177 de locuitori, astfel:

➤ **Municipiile din județul Covasna sunt:**

- Sfântu Gheorghe care este reședința de județ cu un număr de 56.006 de locuitori;
- Târgu Secuiesc, cu un număr de 18.491 de locuitori;

➤ **Orașele din județul Covasna sunt:**

- Covasna , cu un număr de 10.114 de locuitori;
- Baraolt, cu un număr de 8.672 de locuitori;
- Întorsura Buzăului, cu un număr de 7.528 de locuitori.

➤ **Comunele din județul Covasna** sunt în număr de 40, care cuprind 127 de sate, cu o populație totală de 109.366 de locuitori.

Conform recensământului din anul 2011, populația stabilă a județului Covasna era de 210.177 de locuitori, din care 103.454 de persoane sunt de sex masculin și 106.723 de persoane sunt de sex feminin.

Structura etnică cea mai reprezentativă a populației județului Covasna cuprinde: 45.021 de români, 150.468 de maghiari, 8.267 de romi. Pe teritoriul județului Covasna, mai întâlnim și persoane, în număr nesemnificativ care sunt declarați ca fiind ucraineni, germani, turci, ruși-lipoveni, bulgari, italieni, evrei, polonezi, armeni, și persoană de altă etnie.

La același recensământ s-a înregistrat următoarea structură religioasă: 43.499 de persoane având religia ortodoxă, 73.739 de persoane având religia romano-catolici, 67.791 de persoane având religia reformată, 4.720 de persoane având religia penticostală, 8.682 de persoane având religia unitariană, 1.265 de persoane având religia martorii lui Iehova, restul populației fiind de altă religie.

2. Relieful

Teritoriul județului cuprinde trei compartimente:

- un compartiment extern, înalt, cu altitudini de peste 1.500 de metri, reprezentat de Munții Harghita, Munții Nemira, Munții Vrancei și Munții Buzăului;
- un compartiment central alcătuit din depresiunile Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc și Baraolt;
- un compartiment intern, cu rare vârfuri peste 1.100 m altitudine, fiind reprezentat de Munții Perșani, Munții Baraolt și Munții Bodoc.

Unitatea de relief cu cea mai mare pondere din județul Covasna este depresiunea Brașov, ce ocupă 107.000 ha.

3. Clima

Poziția geografică a județului și particularitățile suprafeței subiacente contribuie ca climatul zonei să fie specific de depresiune intramontană, cu nuanțe excesive, caracterizat prin frecvente și intense inversiuni termice, temperaturi minime foarte scăzute și o circulație a aerului micșorată. Temperatura medie anuală a aerului oscilează între 7,1 și - 7,6°C.

Județul Covasna are o climă moderată, cu veri călduroase și ierni geroase. Temperatura maximă absolută de 39,3 grade a fost înregistrată în anul 1952 în localitatea Păpăuți iar minima absolută de -35,2 grade a fost înregistrată la Întorsura Buzăului în anul 1947.

În județul Covasna cantitatea precipitațiilor, raportată la altitudinea medie, este scăzută. În medie cad anual 500–580 mm pe fundul depresiunii și 700–800 mm pe piemonturile înalte.

Particularitățile geomorfologice locale ale județului au o influență și asupra circulației aerului. În jumătatea sa estică sunt dominante direcțiile nord și nord-est, iar în vest cele nord-vest.

Vânturile dominante bat și cu cea mai mare viteză. Pe teritoriul județului întâlnim vântul Nemira, specific zonei Târgului Secuiesc.

4. Rețeaua hidrografică

Cele mai importante ape curgătoare sunt:

- Râul Olt care este principala arteră hidrografică, pe teritoriul județului Covasna având o lungime de aproximativ 150 km. Acesta colectează majoritatea cursurilor din această zonă.
- Râul Negru, afluentul cel mai important al Oltului străbate partea estică a județului de la nord-est spre sud-vest și izvorăște din versantul sudic al Munților Șandru Mare.
- Râul Buzău cu afluenții Bâsca Mare și Bâsca Mică, traversează partea de sud și sud-est a județului.

Teritoriul județului Covasna este bogat în izvoare de ape minerale, cum ar fi izvoarele de la Băile Șugaș, Bodoc, Arcuș, Balvanyos, Micfalău și Malnaș-Băi cu ape carbogazoase, bicarbonate, potasice, calcice, magnezice, cloruro-sodice etc.

Izvoarele minerale sunt o caracteristică remarcabilă a regiunii. La contactul munților cu depresiunea, pe Valea Oltului și în bazinul Râului Negru, izvoarele minerale au o compoziție carbogazoasă, clorosodică, calcică. La nivelul județului sunt peste 600 izvoare de apă minerală, din care câteva îmbuteliate, cele mai cunoscute fiind: Biborțeni, Bodoc, Vâlcele.

5. Flora și fauna

Flora cuprinde o mare varietate de: arbori: molid, fag, stejar, gorun, mesteacăn, arin, răchită, salcie și arbuști: alunul, murul.

Dintre cele mai întâlnite ierburi și specii de flori amintim: coada șoricelului, păiuș, cinci degete, firuța, pelinul, rogozul, papura, lintița, săgeata apei, brebenei, brândușă.

Fauna este foarte variată, grație mulțimii biotopurilor întâlnite din valea Oltului până pe vârful muntelui, alcătuită din specii de mamifere, păsări, reptile și amfibieni.

6. Resursele naturale

Pe teritoriul județului Covasna întâlnim următoarele resurse naturale: cărbuni (lignit), ape minerale carbogazoase, clorurat-sodice, feruginoase, bicarbonatate, iodobromurate și sulfuroase, roci de construcție (andezit, diatomită, nisipuri, pietrișuri, gresii, argile), lemn.

7. Turismul

Principalele forme de turism în județul Covasna sunt turismul balnear, agroturismul, turismul montan, turismul de agrement.

Cele mai importante obiective turistice sunt stațiuni balneoclimaterice (Covasna, Balványos, Malnaș, Vâlcele, Șugaș), rezervații naturale (Mestecănișul de la Reci, Muntele Puciosu cu Peștera de sulf Turia), biserici fortificate (Bodoc), cetăți țărănești (Belin, Cernat), castele (Castelul Miko).

Turismul beneficiază în județul Covasna de un potențial important, reprezentat de cadrul natural pitoresc, apele minerale folosite în scop terapeutic și de obiectivele sale culturale de mare valoare.

Calitatea deosebită a apelor sale minerale și factorii climatici au favorizat apariția în secolul 19 a formelor incipiente de turism balnear în județul Covasna, care s-au dezvoltat apoi în stațiuni precum Covasna, Balványos, Malnaș Băi, Șugaș Băi sau Vâlcele. Stațiunea Covasna este una din cele mai importante stațiuni balneare din România fiind recomandată pentru tratarea bolilor aparatului cardiovascular, bolilor dermatologice, bolilor aparatului digestiv, bolilor endocrine, ale aparatului locomotor etc. În ultimii ani stațiunile din județ au intrat într-un proces de modernizare necesar pentru a putea valorifica importantul potențial al turismului balnear din zonă.

Pe teritoriul județului Covasna se găsește rezervația științifică Mestecănișul de la Reci, rezervație complexă, cu cea mai mare întindere din județ (2.104 hectare) situată în lunca Râului Negru. Zona protejată cuprinde un complex de mlaștini eutrofe, populate de o serie de specii rare, relictice glaciare.

Dezvoltarea turismului cultural se bazează pe valorificarea în scop turistic a unor obiective culturale - istorice de valoare, situate cu precădere în municipiul Sfântu Gheorghe (cel mai important dintre acestea fiind Muzeul Național Secuiesc) sau în municipiul Târgu Secuiesc (oraș cu un pitoresc centru istoric și un muzeu al breslelor), dar și în localități rurale precum Ghelița (biserica romano-catolică cu fresce datând din secolul al 14-lea). Printre obiectivele de interes turistic se numără și calea ferată forestieră de la Comandău și Planul înclinat din Covasna (monument tehnic unicat în Europa).

IV. VEDERE DE ANSAMBLU ASUPRA COMUNEI CHICHIȘ (KÖKÖS)

1. Scurt istoric al comunei Chichiș

Primele informații despre atestarea documentară a comunei Chichiș datează din anul 1461, cu toate acestea pe teritoriul satului au fost făcute descoperiri arheologice care au adus dovezi materiale ale unei locuiri încă din cele mai vechi timpuri. Astfel, în locul numit „Între Anini” s-au găsit fragmente de ceramică atribuite epocii bronzului.

De asemenea, pe malul drept al acestuia, la o adâncime de aproximativ 4 m, în timpul construcției podului de peste râul Olt, s-au găsit o spadă și o monedă din secolul al XIII-lea.

La sfârșitul secolului al 13-lea comunitatea creștină din localitate a fost destul de numeroasă și înstărită, în acest sens construind-se o biserică catolică, fiind transformată în biserică unitariană, după reforma religioasă.

În anul 1567 în localitatea Chichiș erau înregistrate 34 de gospodării, fapt reieșit din registrul de impozit, unde locuiau familii de secui cu drepturi depline, libere, iar de la începutul secolului al 17-lea apar în localitate iobagi și jeleri.

În anul 1602 nu exista nici o familie iobagă, în anul 1614 dintre cele 61 de familii existente în localitate, 9 erau iobagi și 2 jeleri, iar în 1703 dintre cele 66 de familii existente în localitate 32 erau iobagi.

După formarea regimentelor de grăniceri, 440 de secui figurau în evidența armatei, existând date în acest sens din jumătatea secolului al 19-lea.

Populația localității crește lent, în anul 1850 fiind înregistrați 881 de locuitori, urmând ca în anul 1900 să ajungă la un număr de 1170 de locuitori. În anul 1941 erau înregistrate 2060 de persoane.

În perioada 1876 – 1920, satul Chichiș a aparținut teritorial de Comitatul Trei Scaune din Regatul Ungariei, iar din anul 1920, odată cu semnarea Tratatului de la Trianon, tratat ce avea să stabilească frontierele Ungariei cu vecinii săi, localitatea a fost sub administrația județului Trei Scaune.

Începând cu anul 1950, satul Chichiș a aparținut de Regiunea Brașov, raionul Sfântu Gheorghe, după reorganizarea administrativă a României după modelul sovietic, iar din anul 1968, odată cu desființarea Regiunii Autonome Maghiare, și până în prezent localitatea aparține administrativ-teritorial de actualul județ Covasna.

În anul 1910 se înregistrau 7 religii diferite: catolici, reformați, unitarieni, evanghelici, greco-catolici, ortodocși și izraeliți.

Denumirea localității se întipărește în mentalitatea colectivă în perioada luptei pentru libertate din anii 1848-1849. Trupele imperiale au ocupat Țara Bârsei și au înaintat spre Trei Scaune. Pentru a opri avansarea contrarevoluționarilor, armata revoluționară maghiară a mobilizat aproximativ 7.000-8.000 de secui. Bătălia decisivă a avut loc în data de 2 iulie în zona podului peste Râul Negru. Principalul actor al bătăliei a fost Gabor Aron, eroul revoluționar care a și căzut în această bătălie.

2. Așezarea geografică a comunei Chichiș

Comuna Chichiș este poziționată la limita județului Covasna, în partea de sud a acestuia, în unghiul format de Râul Olt și Râul Negru, la intersecția DN 11 cu DN 12,

la o distanță de 13 km față de municipiul Sfântu Gheorghe și 23 km față de municipiul Brașov.

Comuna Chichiș, situată între 45°78' latitudine și 25°8' longitudine, se află în Depresiunea Sfântu Gheorghe, partea centrală a Depresiunii Brașovului, la altitudinea 510-515 de metri.

Se situează la limita cu județul Brașov și are ca vecini la nord municipiul Sfântu Gheorghe, la vest comuna Ilieni, la sud comuna Prejmer și la est comuna Ozun.

Localitatea Chichiș, situată la nord față de văile Râul Negru și Râul Olt, este reședință administrativă a comunei, iar la o distanță de 2 km se află cea de a doua localitate din componența comunei, satul Băcel aflat la sud de Râul Negru.

3. Suprafața și relieful comunei Chichiș

Comuna Chichiș are o suprafață totală de 2.107 ha, din care situate în intravilan sunt 468 de hectare, iar în extravilanul comunei sunt 1.639 de hectare.

Teritoriul comunei Chichiș se află la limita între Depresiunea Baraoltului și Depresiunea Bârsei, în regiunea geomorfologică de interferență a Carpaților Orientali cu Carpații Meridionali, care este variată, specifică tranziției de depresiune (depresiunea Brașov) la zona montană.

Aspectul morfologic actual al zonei a fost realizat în mare măsură de rețeaua hidrografică a Oltului, al cărui proces de eroziune a accentuat caracterul de depresiune. Afluenții Oltului, orientați în general est – vest, prezintă cursuri relativ scurte. Stratigrafic teritoriul comunei este format din depozitele acumulate în perioada mezozoicului și paleogen-neogenului și cuaternarului. Bazinul Sfântu Gheorghe prezintă o umplutură formată din depozite pliocene și cuaternare.

4. Clima

Clima comunei Chichiș este continental-moderată, specifică verilor relativ bogate în precipitații și iernilor friguroase. Iarna se produc frecvent inversiuni termice, cauzând scăderea accentuată a temperaturii aerului și formarea ceții. Influențele curenților de aer temperat-oceanice venite dinspre vest, în sezonul cald și curenții de aer temperat continental proveniți dinspre est, mai ales în sezonul rece contribuie la existența climei continentală-moderată.

Temperaturile medii sunt de 18 °C vara și temperaturi cuprinse între -5 și 2°C iarna. Volumul precipitațiilor în această zonă sunt cuprinse între 500 –550 mm/an, cu valori mai mici în cursul sezonului rece și mai mari în cursul sezonului cald.

Umezeala relativă a aerului atinge valori de 75%, iar în zonele înalte depășește 80%.

Vânturile specifice zonei județului Covasna au influențe din partea vestică.

5. Rețeaua hidrologică

Comuna Chichiș este amplasată în bazinul Râului Olt, formată din Râul Olt și afluenții săi Râul Negru și pâraiele Chichiș, Lisnău, Satului, Târlung.

Râul Negru este principalul afluent al râului Olt, situat în comună pe o lungime de 6 km colectând pâraurile enumerate mai sus.

6. Flora și fauna

Pe raza localității Chichiș întâlnim o suprafață de teren pășunabilă și fânețe, specifică faunei și florei rare.

Dintre speciile specifice florei întâlnim diferite tufişuri de arbuşti bogate, formate din alun, păducel, sânger, lemn câinesc, măceş, etc.

Fauna este diversificată, compusă din mamifere deosebit de importante cum ar fi: cârţiţa, ariciul, iepurele de câmp, veveriţa, şoarecele de câmp, şobolanul de apă, vulpea, viezurele, vidra, nevăstuica, căpriorul, mistreţul, salamandra, broasca râioasă brună, broasca de mlaştină, etc.

Pe raza teritorial-administrativă a comunei se află Rezervaţia botanică Chichiş, pusă sub protecţie provizorie prin Hot. Consiliului Judeţean Covasna nr. 39/2001. Rezervaţia are o suprafaţă de 84 de ha şi este situată la nord vest de localitatea Chichiş, pe malul stâng al Oltului. Aceasta se află în proprietatea cetăţenilor comunei şi este folosită ca fâneată.

Conform Ordinului Ministrului Mediului şi Pădurilor nr. 2.387/2011 pentru modificarea Ordinului Ministrului Mediului şi Dezvoltării Durabile nr. 1.964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România, comuna Chichiş este cuprinsă în situl ROSCI0329 – Oltul Superior 3 cu < 1% din teritoriul comunei.

În acest sit se identifică următoarele specii de interes comunitar:

- specii de mamifere: castor, breb, vidră, lutră;
- specii de peşti: avat, moioagă, zvârlugă, zglăvoc, porcuşor de nisip, petroc, Țipar, sabiță, boartă, dunariță;
- specii de nevertebrate: Euphydryas aurinia.

Pe raza comunei Chichiş există numeroase bălți și terenuri cu exces de umiditate care asigură un cadru natural specific păsărilor de apă, din care multe sunt

ocrotite sau strict ocrotite. Pentru aceste zone Consiliul Județean Covasna a propus înființarea unei rezervații ornitologice e raza comunei.

7. Solurile și terenurile agricole

Comuna Chichiș are o altitudine medie de 504,682 de metri și o pantă medie de 0,13 %.

Pe teritoriul comunei, 0,134 % din terenul agricol reprezintă teren agricol cu drenaj slab, iar pe 0,134 % din suprafața terenului agricol se manifestă minim un criteriu biofizic.

Solurile predominante în comuna Chichiș sunt solurile brune și argiloiluviale podzolice. Terenurile arabile în comună sunt favorabile culturilor de cereale de toamnă, cartofilor, sfeclei de zahăr și plantelor furajere, dacă sunt menținute prin lucrări tehnice de întreținere și fertilizare.

Situația fondului funciar la nivelul anului 2014 este următoarea:

- suprafața agricolă este de 1.746 hectare;
- pășuni în suprafață de 76 hectare;
- păduri 345 hectare;
- ape 33 hectare;
- canale 25 hectare.

Situația suprafeței cultivate pentru anii 2013 și 2014, se prezintă astfel:

PRODUSE	2013 - ha	2014 - ha
Porumb	420	390
Grâu	310	280
Orz și orzoaică	105	120

Cartofi	12	16
Alte legume	11	16,40
Fructe	4	5

Situația creșterii animalelor la nivelul comunei este următoarea:

Animale	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014
Bovine	409	367	377
Porcine	500	500	500
Ovine	4.230	3.640	3.360
Caprine	124	140	140
Păsări	4.000	3.500	3.500

Sectorul zootehnic al comunei poate fi dezvoltat prin amenajarea unor ferme sau microferme de creștere organizată a animalelor, a unor centre de colectare și valorificare a produselor de origine animală: lapte, carne, piei, lână (centre de tăiere, abatorizare, carmangerii, etc.). Se pot amenaja pe raza comunei ferme de creștere a păsărilor dotate cu centre de prelucrare și valorificare a produselor avicole.

8. Silvicultura

Suprafața cu păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră a comunei este de 345 de hectare.

Pădurile în comuna Chichiș sunt situate între altitudinile 520 m și 920 m, adică în etajul goruneto-făgetelor de dealuri și a făgetelor premontane – montane, astfel întâlnim următoarele tipuri de păduri: gorunet cu floră de mull de productivitate

mijlocie, goruneto-făgete cu fesstuca-driymeia, făget de dealuri cu fesstuca-driymeia, făgete montane pe soluri schelete cu floră de mull.

Fondul forestier al comunei este administrat de Ocolul Silvic Privat Hatod. Pădurea proprietate publică a comunei se află pe raza administrativă a comunei Ilieni.

Zonele de pădure asigură suficiente cantități de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale din flora spontană încât să facă oportune investițiile în amenajarea unui centru de colectare, prelucrare și valorificare. Pădurile de pe teritoriul comunei oferă potențial investițional prin înființare de ateliere de mică tâmplărie, fabrici de mobilă și profile de lemn.

9. Înfrățiri și asocieri

Comuna Chichiș este înfrățită cu localitățile Bucsa și Olaszfalu, ambele din Ungaria. Colaborarea cu acestea constă în derularea de proiecte culturale și sportive, cu scopul consolidării identității locale, naționale și europene a locuitorilor.

Comuna Chichiș face parte din Grupul de Acțiune Locală „Progressio” care are drept obiectiv adaptarea programului de dezvoltare regională la nevoile comunității locale.

Primăria este membru în Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (A.D.I.) AQUACOV, constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente Serviciului, pe baza strategiei de dezvoltare a Serviciului.

10. Structura socio-demografică a populației

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Chichiș se ridică la 1.537 de locuitori. Structura pe sexe, din totalul populației, este de 747 de persoane de sex masculin și 790 de persoane de sex feminin.

Situația locuitorilor pe localitățile componente ale comunei Chichiș este următoarea:

- în localitatea Chichiș populația stabilă este de 1.019 locuitori;
- în localitatea Băcel populația stabilă este 518 locuitori;

Situația populației stabilă grupe de vârstă și numărul populației din respectiva grupă, conform recensământului populației și al locuințelor din anul 2011 este următoarea:

Grupa	Sub 5 ani	5-9 ani	10- 14 ani	15- 19 ani	20- 24 ani	25- 29 ani	30- 34 ani	35- 39 ani	40- 44 ani	45- 49 ani	50- 54 ani	55- 59 ani	60- 64 ani	65- 69 ani	70- 74 ani	75- 79 ani	80- 84 ani	Peste 85 ani
Număr per- soane	68	74	83	75	84	86	115	104	157	74	88	115	100	77	102	65	51	19

Din punct de vedere al naționalității, din populația stabilă, la nivelul comunei Chichiș, 679 de persoane sunt declarate ca având naționalitate română, 818 de persoane ca având naționalitate maghiară și 9 persoane sunt declarate ca fiind romi. Pentru 28 de persoane nu sunt informații disponibile referitoare la etnie, conform recensământului din anul 2011.

Limba maternă predominantă în comuna Chichiș este limba maghiară, vorbită de 826 de persoane, în timp ce 680 de persoane au ca limbă declarată limba română.

Pentru 28 de persoane nu sunt informații disponibile referitoare la limba maternă, conform recensământului din anul 2011.

La nivelul comunei Chichiș, situația religiei este următoarea:

Populația stabilă	Ortodoxă	Romano-catolică	Reformată	Baptistă	Unitariană	Martorii lui Iehova	Evanghelică luterană
1.537	691	111	502	3	176	10	10

Conform recensământului din anul 2011, 3 persoane sunt declarate ca fiind fără religie, iar pentru 28 de persoane nu sunt informații disponibile despre apartenența religioasă.

Din totalul populației stabile de peste 10 ani, adică 1.395 de persoane, 76 dintre ele au studii universitare de licență. Studii post liceale și de maiștri au 18 persoane, 309 de persoane au studii liceale, iar 273 de persoane au studii de școală profesională și de ucenici.

Cei care au terminat ciclul gimnazial sunt 520 de persoane, la nivelul anului 2011 iar 162 de persoane au terminat doar ciclul primar. Fără școală absolvită sunt 26 de persoane dintre care 8 sunt persoane analfabete.

La data de 1 ianuarie 2012 erau înregistrați, după domiciliu un număr de 1.586 de persoane, dintre care 768 persoane de sex masculin, iar 818 persoane de sex feminin.

Față de anul 2012, la data de 01 ianuarie 2013, populația comunei a crescut, înregistrându-se un număr de 1.598 de persoane. Structura pe sexe era diferențiată, fiind înregistrați 785 bărbați și 813 femei.

În 1 ianuarie 2014 s-a înregistrat un număr de 1.606 de persoane, dintre care 790 sunt bărbați, iar 816 sunt femei.

Mișcarea naturală a populației comunei Chichiș, pentru anii 2012, 2013 și 2014, conform evidențelor statistice, este următoarea:

	2012	2013	2014
Date absolute - persoane			
Născuți-vii	15	16	9
Decedați	21	19	20
Spor natural	-6	-3	-11
Rate la 1000 locuitori - ‰			
Rata natalității	9,4	10,0	5,6
Rata mortalității	13,2	11,8	12,4
Spor natural	-3,7	-1,8	-6,8

De precizat este că datele pentru anul 2014 sunt provizorii.

11. Potențialul economic în comuna Chichiș

Comuna Chichiș este o comună în dezvoltare din punct de vedere economic. Din cauza desființării marilor centre industriale din cele două orașe vecine Brașov și Sfântu Gheorghe, în comuna Chichiș forța de muncă a fost redistribuită astfel au apărut mici întreprinzători, agricultura se află în plin proces de capitalizare, iar forța de muncă disponibilă și neocupată este redusă.

Potențialul economic al comunei susține următoarele activități:

- Agricultura, favorabilă culturilor de cereale: grâu, porumb, orz, floarea soarelui, a pomiculturii și creșterii animalelor. Zona este pretabilă culturii de viță de vie;
- Silvicultura, exploatare forestiere, valorificarea fructelor de pădure și a vânatului;

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- Activități de turism și agroturism, de valorificare a cadrului natural și a monumentelor istorice, religioase și de arhitectură tradițională de pe teritoriul comunei;
- Activități de mică industrie și transport pentru valorificarea eficientă a produselor agricole ale comunei - unități de prelucrare locală a produselor, de servicii de reparații, de prestări de servicii pentru populație, etc.

Funcțiile economice și sociale din teritoriul comunei Chichiș sunt date de:

- Cadrul natural variat, ca forme de relief;
- Resursele solului;
- Fondul forestier;
- Fondul agricol;
- Resurse ale subsolului;
- Materiale de construcții;
- Poziția geografică a comunei.

Pe teritoriul comunei, agricultura este principala bază a economiei locale.

Producătorii locali, la nivelul comunei sunt în număr de 24, la nivelul anului 2014. Produsele locale obținute sunt: cartofi, porumb, grâu, floarea soarelui, legumele de câmp, lapte și produse derivate din lapte, miere și produse apicole.

Din punct de vedere economic comuna este în dezvoltare, au apărut mici întreprinzători, agricultura este în proces de dezvoltare.

La nivelul anului 2015, pe raza comunei erau înregistrate erau înregistrate 36 de societăți comerciale, 4 întreprinderi individuale, 2 PFA, 1 întreprindere familială și 1 cabinet veterinar care își desfășoară activitatea în diverse domenii cum ar fi: comerț,

agricultură, turism, industria lemnului, industrie exploatare/ agregate balastieră, construcții, panificație, prestări servicii, etc.

Numărul mediu de salariați, la nivelul anului 2012 a fost de 218 persoane, care au activat în diverse domenii.

La sfârșitul anului 2014, la nivelul comunei erau înregistrați 14 șomeri, dintre care 10 persoane de sex masculin și 4 persoane de sex feminin, dar sunt și 58 persoane fără ocupație.

Lista agenților economici din comuna Chichiș (2015)		
Nr. Crt.	Denumire	DOMENIUL DE ACTIVITATE
1.	SC SERVINT SRL	Comerț / fabricare articole din plastic pentru construcții
2.	SC ALEX SRL	Industria lemnului / fabrică de prelucrare a lemnului și comercializare sicrie
3.	SC TITO ORTIZ SRL	Prestări servicii / turism
4.	SC RED BARN FARM SRL	Agricultură / creșterea animalelor
5.	SC ADORNIS MAMO SRL	Prestări servicii / turism
6.	SC EASY NET SPACE SRL	Prestări servicii / turism
7.	SC DLF IMOBILIAR SRL	
8.	SC VIAROCK SRL	Industria de exploatare / agregate balastieră
9.	SC VIASTEIN SRL	Industria de construcții / fabricarea pavele, borduri, bolțari
10.	SC LASZLO SRL	Agricultură
11.	SC PROVIDENT SRL	Agricultură
12.	SC AGRICOLI GLP	Agricultură
13.	SC REMAT BRAȘOV SA	Comerț
14.	BERES ZSOLT INTR. FAM.	Agricultură
15.	SC PROD PREST CONNECTION SRL	Industria de exploatare / agregate balastieră
16.	SANTA K ISTVAN INTR. INDIV	Agricultură
17.	PUTIRAC NICOLAE INTR. INDIV.	Agricultură
18.	STANCIUI SANDOR INTR. INDIV	Agricultură
19.	AMBARUS SZILVESZTER PFA	Agricultură
20.	PLUGOR MIHALY PFA	Agricultură
21.	SC JUMBO SRL	Comerț / moară cereale
22.	SC INTACT SRL	Comerț / rame pentru fotografii, tablouri
23.	SC NIKOS IMPEX SRL	Panificație / moară cereal și fabrica de pâine
24.	SC BEBEE SRL	Comerț
25.	SC AMAMED SRL	Dispensar medical
26.	SC PROVIDENT SRL	Comerț cu autovehicule
27.	SC ROTECHIM SRL	Comerț / recondiționat mobilă / Industria de prelucrare a lemnului
28.	CAB. VET. DR. BORDEANU VASILE	Prestări servicii medicină veterinară
29.	SC SETRON SRL	Comerț cu amănuntul
30.	SC LUKOIL SRL	Comerț cu carburanți
31.	SC EUROTRADE SRL	Comerț cu autovehicule
32.	SC MERT SAN IMPEX SRL	Comerț cu utilaje agricole
33.	SZIGYARTO MARIA INTR. IND	Comerț cu amănuntul

34.	SC ATAPLAST IMPEX SRL	Comerț en-gros, articole din plastic
35.	SC ATTOM SRL	Comerț băuturi alcoolice / bar-restaurant
36.	SC GOURMET HUNGARICUM SRL	Restaurant
37.	SC VIDAM SRL	Comerț cu amănuntul
38.	SC BLAUENDORF SRL	Prestări servicii
39.	SC BICONSRL	Comerț cu amănuntul
40.	AFACERI MAH SRL	Comerț articole din lemn
41.	SC ADORNIS MAMO SRL	Agricultură
42.	BAYER STRADA SRL	Construcții
43.	BENDY CAR SRL	Comerț autovehicule
44.	SC BERRY VITAM SRL	Agricultură

12.Educația în comuna Chichiș

Infrastructura educațională în comună este asigurată prin Școala Gimnazială "Gábor Áron" din localitatea Chichiș, la care sunt arondate și următoarele unități de învățământ:

- Grădinița cu program normal din localitatea Chichiș;
- Școala Gimnazială din localitatea Băcel, destinată ciclului primar și gimnazial;
- Grădinița cu program normal din localitatea Băcel.

La nivelul anului școlar 2015-2016, unitățile de învățământ prezentate mai sus, funcționează astfel:

- Școala Gimnazială "Gábor Áron" din localitatea Chichiș funcționează prin 9 clase de elevi, cu un număr de 51 de elevi înscriși, din care 29 elevi în ciclul primar și 22 elevi în ciclul gimnazial. Numărul cadrelor didactice este de 3 pentru învățământul primar și 14 pentru învățământul gimnazial. Școala deține o sală mică de sport, un laborator de informatică dotat cu 8 calculatoare și o bibliotecă. Imobilul în care funcționează școala se află în stare corespunzătoare de funcționare, este racordat la curent, deține încălzire centrală, racordarea la apă curentă este în curs de realizare, deține grupuri sanitare în interiorul clădirii aflate în stare corespunzătoare, nu deține racord la apă curentă și canalizare. Imobilul necesită lucrări de reabilitare și dotări cu mobilier pentru clase și echipamente IT (calculatoare și imprimante) pentru laboratorul de informatică.
- Grădinița cu program normal din localitatea Chichiș funcționează cu 2 grupe de preșcolari: o grupă mixtă de copii (mică și mijlocie) și o grupă mare, cu un total 29 preșcolari care se află în grija a 2 educatoare. Imobilul în care funcționează grădinița este în proprietatea Parohiei Unitare, pentru care grădinița plătește chirie. Imobilul nu se află în stare bună de funcționare, este racordat la curent,

în curs de realizare se află racordarea la apă curentă, deține grupuri sanitare în interiorul clădirii aflate în stare corespunzătoare, nu deține încălzire centrală și racord la canalizare, încălzirea se face cu lemn. Imobilul necesită lucrări de reabilitare dar din cauza situației juridice a acestuia primăria nu poate realiza aceste lucrări.

- Școala Gimnazială din localitatea Băcel funcționează prin 9 clase de elevi, cu un număr de 50 de elevi înscriși, din care 22 elevi în ciclul primar și 28 elevi în ciclul gimnazial. Numărul cadrelor didactice este de 2 pentru învățământul primar și 14 pentru învățământul gimnazial (aceleași cadre didactice care activează în cadrul Școlii Gimnaziale din Chichiș). Școala deține un laborator de informatică dotat cu 5 calculatoare. Imobilul în care funcționează școala se află în stare rea, este racordat la curent, nu deține încălzire centrală, nu deține racord la apă curentă și canalizare, deține grupuri sanitare în interiorul clădirii aflate în stare corespunzătoare. Imobilul necesită lucrări de reabilitare și dotări cu mobilier pentru clase și echipamente IT (calculatoare și imprimante) pentru laboratorul de informatică.
- Grădinița cu program normal din localitatea Băcel funcționează doar cu o grupă mixtă de copii cu 14 preșcolari care se află în grija unei educatoare. Imobilul în care funcționează grădinița se află în stare funcționabilă, în chirie, este racordat la curent, deține grupuri sanitare în interiorul clădirii aflate în stare corespunzătoare, nu deține încălzire centrală, racord la apă curentă și canalizare.

În prezent se află în derulare proiectul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului PRET01/2012 – Lot 7, cu finanțare nerambursabilă, de construire a unei ”Grădinițe cu 2 săli de grupă”. La finalizarea lucrărilor acest obiectiv va fi predat de MECTS Primăriei Chichiș.

Primăria asigură transportul elevilor și al cadrelor didactice cu un microbuz.

Unul din principiile care stau la baza activității grădiniței este asigurarea nevoilor fundamentale a copiilor de vârstă preșcolară, a siguranței afective.

În ultimii ani, aspectul școlii generale a fost schimbat, datorită investițiilor financiare, apropiindu-se tot mai mult de cerințele Uniunii Europene.

Unitățile de învățământ contribuie la dezvoltarea copiilor, la pregătirea lor pentru a continua studiile. Acestea combat abandonul școlar, iar cadrele didactice sunt bine pregătite, lucrând cu profesionalism și dăruire.

La nivelul comunei există 3 biblioteci, dintre care una cu destinație publică, fiind dotată corespunzător.

În anul 2014 primăria a devenit proprietar al imobilului în care a funcționat sediul vechiului CAP, aflat în centrul localității Chichiș, care se prezintă în stare avansată de degradare. Pentru acest imobil, în anul 2015 primăria dorește să realizeze documentația privind ”Modernizarea unui imobil cu destinația bibliotecă comunală în comuna Chichiș” și identificarea de surse de finanțare nerambursabile pentru realizarea acestuia.

Unitățile de învățământ contribuie la dezvoltarea elevilor, la pregătirea lor pentru a continua studiile. Acestea combat abandonul școlar, iar cadrele didactice sunt bine pregătite, lucrând cu profesionalism și dăruire.

Comparativ, la nivel național, populația rurală din România, la nivelul anului 2011, avea un nivel de instruire scăzut, ponderea cea mai mare a populației rurale cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani urmând doar ciclul gimnaziul (38,5%). Studiile preuniversitare reprezentau doar 22,2%, respectiv 17,4% din populația rurală a urmat o școală profesională, respectiv liceu. În ceea ce privește populația rurală cu studii superioare, doar 1,6% au absolvit aceste studii. Rata abandonului școlar este mult mai

ridicată în mediul rural decât în mediul urban, dar și în raport cu nivelul național care înregistrează, în anul școlar 2011-2012, 4,2% în învățământul liceal și profesional. Astfel, în mediul rural, rata abandonului școlar din sectorul educațional analizat, atingea 5,3%, cu 1,2% peste rata înregistrată în mediul urban.

13. Infrastructura în comuna Chichiș

Primăria Comunei Chichiș

Infrastructura în comuna Chichiș este în curs de dezvoltare. În ultimii ani s-au implementat proiecte majore în localitate, pe mai multe domenii, reprezentând nevoile cetățenilor comunei.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

a) Alimentarea cu apă

În localitatea Chichiș, începând cu anul 2008 s-au început lucrările de realizare a sistemului centralizat de alimentare cu apă, iar la nivelul anului 2014 stadiul fizic de realizare se afla la 78%. Investiția a constat în instalarea unei conducte de aducțiune, un rezervor de apă și stație de pompare, și realizarea rețelei de distribuție în localitate.

În cursul anului 2015 urmează să se finalizeze lucrările de racordare a gospodăriilor din localitate la sistemul centralizat de alimentare cu apă.

Apa provine de la operatorul de apă din Sfântu Gheorghe.

În localitatea Băcel, în prezent nu există sistem de alimentare cu apă centralizată, fiecare gospodărie are sursă proprie de apă din fântâni. Pentru satul Băcel s-a întocmit un studiu de fezabilitate privind sistemul de alimentare cu apă potabilă.

b) Canalizare

În localitatea Chichiș există sistem de canalizare în proporție de 70%, aflat în stare avansată de degradare. Populația care nu este racordată la sistemul de canalizare deține fose septice proprii, existând posibilitatea de poluare a solului, subsolului, apelor freatice și de suprafață.

În anul 2012, rețeaua de canalizare, la nivelul comunei Chichiș, era în lungime de 2,5 km. Se consideră că extinderea acestui serviciu public trebuie să fie o prioritate locală.

În satul Chichiș au fost începute lucrările de reînnoire a sistemului centralizat de canalizare și de realizare a stației de epurare a apelor uzate în comuna Chichiș, dar acestea au fost sistate în anul 2010 din lipsă de fonduri, fiind necesare identificarea de fonduri nerambursabile pentru finalizarea acestor lucrări.

În ceea ce privește colectarea apelor pluviale, în localitatea Chichiș, șanțurile sunt întreținute și asigură colectarea apelor, iar o parte a localității beneficiază de canale betonate care asigură regularizarea apelor pluviale. Apele pluviale sunt deversate în Râul Negru și pâraiele existente în localitate.

În localitatea Băcel nu există sistem centralizat de canalizare, populația utilizând fose septice proprii.

Pentru satul Băcel este nevoie de reactualizarea Studiului de fezabilitate pentru obiectivul ”Canalizare menajeră și stație de epurare sat Băcel”, în vederea depunerii de proiect pentru obținerea de finanțare nerambursabilă.

Colectarea apelor pluviale în satul Băcel șanțurile nu asigură colectarea acestora din cauză că șanțurile nu sunt amenajate și întreținute corespunzător, iar în unele porțiuni sunt inexistente, astfel că deversarea apei pluviale contribuie la degradarea drumurile comunale.

c) Alimentarea cu energie electrică

Toate gospodăriile din comună sunt racordate la Sistemul Energetic Național în procent de 100% și iluminatul stradal este asigurat pe întreg teritoriul comunei.

Rețeaua alimentării cu electricitate prezintă o stare bună de funcționare.

d) Alimentarea cu gaze naturale

Comuna Chichiș nu dispune de rețea de gaze naturale. Încălzirea imobilelor se realizează pe bază de combustibil solid.

e) Sistemul de gestionare a deșeurilor

Comuna Chichiș a deținut două gropi de gunoi una la Chichiș și una la Băcel, cu toate că ambele au fost închise din anul 2000, problema colectării selective a deșeurilor, precum și a depozitării ad-hoc a deșeurilor nu este rezolvată.

În prezent deșeurile menajere sunt colectate și depozitate de S.C. TEGA S.A. din Sf. Gheorghe. În prezent colectarea deșeurilor se face în pubele proprii fără o selecție a acestora.

f) Telefonie și internet

În comună funcționează o rețea de telefonie fixă, iar semnalul GSM se prezintă în stare bună și foarte bună.

În ceea ce privește abonarea la serviciile de internet se înregistrează o creștere a numărului de abonați, în localitate existând un număr mare de furnizori de servicii de internet.

g) Drumuri

Situația drumurilor din comuna Chichiș este diversificată, existând drumuri naționale, care străbat comuna în lungime de 7 de kilometri, după cum urmează:

- DN 11 în lungime de 4 km care unește Limita județului Brașov - Chichiș - Ozun - Moacșa - Târgu Secuiesc – Lemnia - Brețcu - Limita județului Bacău;
- DN 12 în lungime de 3 km care unește localitățile Chichiș-Sfântu Gheorghe – Bodoc – Micfalău – Bixad - Limita județului Harghita.

Drumul comunal care străbate comuna este DC 27A – 4,2 km neasfaltat (DN11 - Băcel). Pentru reabilitarea acestui drum, în anul 2014 s-a demarat procedura de actualizare a documentației în vederea depunerii unui proiect în vederea obținerii de fonduri nerambursabile.

În anul 2008, s-a finalizat proiectul ”Strada Europa – Modernizare străzi în comuna Chichiș, județul Covasna”, în cadrul căruia s-au asfaltat străzile principale din localitatea Chichiș și s-au amenajat trotuarele, șanțurile și rigolele.

Comuna este tranzitată de două drumuri naționale, DN11 și DN 12, astfel aceasta este tranzitată regulat de autobuze și microbuze care asigură locuitorilor transportul către și dinspre Sf. Gheorghe.

În localitatea Chichiș există stație CFR, prin care tranzitează regulat trenurile care fac legătura între Sf. Gheorghe și Brașov.

Se observă necesitatea găsirii unor soluții și inițierii unor proiecte în vederea dezvoltării infrastructurii în comună.

Zonele rurale din România sunt afectate de lipsa sau deficiența infrastructurii, ceea ce are un impact negativ asupra dezvoltării economice și a calității vieții.

14.Domeniul sanitar și social în comuna Chichiș

Interesul crescut al autorității publice locale privind situația sistemului medical din comună are un rol important în ceea ce privește infrastructura medicală.

La nivelul comunei funcționează un cabinet medical furnizat de SC AMAMED SRL, în care un medic furnizează servicii de medicină de familie. Imobilul în care funcționează cabinetul aflat în proprietatea primăriei beneficiază, în prezent, de lucrări de realizare a accesului pentru persoanele cu handicap motor prin construirea rampei

pentru scaun cu roțile și reabilitarea scărilor existente, achiziția și montarea de ferestre și uși termopan, schimbare instalație sanitară și lucrări de reparații și construcții interioare (achiziție gresie, faianță, tavan fals, uși interioare, mobilier, lambriuri, parchet). Aceste lucrări se realizează în prezent în cadrul proiectului ”reabilitarea și modernizarea dispensarului medical uman din comuna Chichiș” prin încheierea Acordului de asociere nr. 453/26.06.2014, între comuna Chichiș și Consiliul Județean Covasna, în cadrul ”Programului județean pentru reabilitarea și modernizarea imobilelor cu destinație de cabinete medicale din mediul rural”.

Pe teritoriul comunei Chichiș funcționează și un cabinet medical veterinar și o farmacie veterinară. În anul 2014 primăria a realizat lucrări de reparații la imobilul în care funcționează cabinetul veterinar, prin intervenție la structura acoperișului și achiziționare de țigle noi.

Consiliul Local și primarul comunei, ca autorități publice locale, au datoria de a crea condițiile necesare de aplicare și derulare a programelor sociale. Pentru aceasta administrația locală dispune de un compartiment specializat de asistență socială.

Asistența socială la nivelul comunei este asigurată de primăria comunei, pe teritoriul acesteia nu funcționează organisme nonguvernamentale care să furnizeze servicii sociale. Primăria acordă beneficii și servicii sociale primare.

Situația persoanelor care au beneficiat de venit minim garantat, pe perioada 2012-2014, se prezintă astfel:

An	2012	2013	2014
Nr. beneficiari	8	6	13
VMG			

Situația șomerilor la nivelul comunei pe perioada 2012-2014 se prezintă astfel:

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

An	2012	2013	2014
Nr. șomeri	21	20	13

Conform datelor prezentate mai sus, în perioada 2012-2014, se poate observa o creștere a numărului de beneficiari de VMG, cu toate că numărul șomerilor a fost în scădere.

La nivelul comunei primăria derulează un program de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice.

15.Patrimoniul cultural în comuna Chichiș

În comună funcționează 2 cămine culturale situate în Chichiș și Băcel.

Căminul cultural din localitatea Chichiș funcționează în imobilul Primăriei Chichiș. Sediul acestuia a fost reabilitat și modernizat în anul 2011, în cadrul proiectului ”Modernizare sediu primărie și Consiliu Local” implementat în parteneriat cu Consiliul Județean Covasna. În anul 2015, cu sprijinul proiectului LEADER ”Proiect integrat privind achiziția de dotări Cămin cultural, mobilier urban și utilaje întreținere spații verzi și dezăpezire Comuna Chichiș”, căminul va fi dotat cu sistem de sonorizare, sistem de lumini, mobilier și cortine și utilaje. Se preconizează că în anul 2015 acest proiect să se finalizeze.

Căminul cultural din localitatea Băcel funcționează într-un imobil aflat în stare avansată de degradare, situație determinată de procesul de retrocedare în care se află acesta, proces ce durează din anul 2005.

O contribuție esențială la viața culturală a comunei o are și corul comunal ”Armonia”, care în anul 2014 au sărbătorit 3 ani de activitate neîntreruptă. Corul

reprezintă comuna prin participarea la toate evenimentele culturale de la nivel județean și regional

Comunitatea maghiară și română din comună nu are un port specific, portul popular este cel secuiesc, respectiv românesc existent în zonă.

La nivelul comunei întâlnim următoarele lăcașuri de cult:

- Biserica unitariană, construită în sec. XIV;
- Biserica reformată, construită în sec. XVII;
- 2 Biserici ortodoxe (veche și nouă), cea veche a fost construită în sec. XVII și cea nouă în sec. XX.

La nivelul comunei s-a identificat nevoia de construire a unei capele mortuare în Chichiș.

Dintre obiceiurile locale amintim pe cele mai importante:

- **Majoratul**, obicei specific comunei Chichiș ce datează din anul 1958, se organizează în preajma Sărbătorilor de Crăciun. Evenimentul se organizează în căminul cultural și constă în susținerea unei piese de teatru și uneori a unui dans popular, de către tinerii care împlinesc 18 ani. La sfârșitul evenimentului primarul comunei le înmânează acestora câte o diplomă, iar apoi sunt felicități de rude și prieteni.
- **Ziua bătrânilor** se sărbătorește în prima duminică a lunii noiembrie. Festivitatea se organizează alternativ în Biserica Reformată și Biserica Unitariană, când elevii Școlii gimnaziale „Gabor Aron” prezintă un moment artistic dedicat vârstnicilor, iar primarul felicită și înmânează câte o floare vârstnicilor care au împlinit 80 de ani.

- **Ziua comunei** se organizează anual, în ultimul week-end din luna iulie. Pe parcursul acestui eveniment se organizează următoarele activități: deschidere oficială, performanță scenică a copiilor din localitatea Chichiș, concert al corului mixt Harmonia din Chichiș, concurs cultural distractiv între echipele formate din participanții la festivitate, concurs de gătit, meci de fotbal, concurs al pompierilor voluntari. Duminica se oficiază o slujbă ecumenică și se depun coroane la placa memorială de pe casa natală a artistului Plugor Sandor.
- **15 martie**, în fiecare an la această dată se comemorează idealurile revoluției pașoptiste. Festivitatea începe cu o slujbă ecumenică și se continuă cu procesiunea de la Monumentul lui Gabor Aron, care marchează locul bătăliei dintre revoluționarii pașoptiști și armata ruso-austriacă. Procesiunea constă în prezentarea unui moment artistic pregătit de elevii de la Școala gimnazială din comună, susținerea de discursuri de către reprezentanții comunei și se încheie cu depunerea de coroane de flori.

16. Monumente istorice și situri arheologice

Există mai multe monumente istorice și anume:

- Ansamblu rural "Case de lemn", situat în jurul bisericii unitariene, casele nr. 59, 60, 63, 65, 66, 67, care datează din secolele XVIII - XIX;
- Casa Serester József, situată în comuna Chichiș, nr. 57, care datează din secolul al XIX-lea, anul 1806;
- Ansamblul bisericii unitariene, situat în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din secolele XIII – XIX;
- Biserica unitariană, situată în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din secolele XIII - XVI;

- Zid de incintă (fragmente), cu turn-clopotniță, situat în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din anul 1816;
- Biserica reformată, situată în comuna Chichiș, nr. 123, care datează din anul 1799;
- Biserica de lemn "Sf. Petru și Pavel", situată în comuna Chichiș, nr. 185, care datează din anul 1740;
- Casa de lemn (casa parohială ortodoxă), situată în comuna Chichiș, nr. 189, care datează din secolul al XIX-lea.

"Ansamblul bisericii unitariene", "Biserica unitariană", "Zid de incintă (fragmente), cu turn-clopotniță" și "Biserica de lemn Sf. Petru și Pavel" sunt monumente istorice care se clasează în grupa A fiind monumentele istorice de valoare națională și universală.

Celelalte enumerate se clasează în grupa B fiind monumente istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local al comunei Chichiș și puncte de atracție pentru turiști.

Conform Repertoriului Arheologic Național al Ministerului Culturii, pe teritoriul comunei Chichiș, pe malul drept al Oltului, cu ocazia construirii podului peste Râul Negru a fost descoperit un mormânt medieval datat în Epoca medievală sec. XIII. La o adâncimea de 4 m a fost găsit un schelet așezat pe spate cu spadă și monedă.

Alte monumente existente pe raza comunei amintim:

- *Monumentul Gabor Aron* a fost construit în anul 1954 pentru comemorarea revoluției pașoptiste și marchează locul în care revoluționarul Gabro Aron și-a pierdut viața, în bătălia de la Chichiș din 2 iulie 1949.
- *Monumentul eroilor* din primul război mondial este amplasat în centrul comunei, în fața Primăriei.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- *Placa memorială din Biserica reformată* conține numele revoluționarilor pașoptiști din localitatea Chichiș.
- *Placa memorială* de pe casa natală a lui Plugor Sandor, artist plastic de renume, care a trăit între anii 1940-1999 și ale cărui opere au făcut obiectul multor expoziții organizate în orașe din România și alte țări.

17. Turism activ și zone de recreere

Cadrul natural al comunei Chichiș oferă posibilitatea pentru drumeții și practicarea pescuitului pe Râul Negru și Râul Olt, precum și pe lacurile din apropiere.

O parte din teritoriul comunei face parte din Natura Parc, care este cel mai mare parc sportiv și de agrement din România, inaugurat în anul 2010. Parcul dispune de nenumărate servicii dedicate petrecerii timpului liber și practicării sporturilor în aer liber. Parcurile de agrement sunt un concept proiectat special pentru un număr mare de vizitatori, având ca scop activitățile de recreere și distracție. Poate pune la dispoziție de la terenuri de fotbal, volei, tenis de câmp, fotbal, golf, piscină, pescuit și alte activități inovatoare, potrivite pentru toate vârstele și performanțele sportive ale fiecăruia.

În comună funcționează Ferma Bartha care se întinde pe o suprafață totală de 40 ha din care 30 ha de pășune și 10 ha teren arabil și fânețe. Construcțiile existente sunt noi, concepute pentru un efectiv mediu de 50 - 60 capete și corespund cerințelor de creștere și exploatare a cabalinelor: grajduri cabaline, maneaj, magazie, fânar, minifermă cu taurine și alte animale, etc.

Aceasta oferă un cadru plăcut de petrecere a timpul liber, în mijlocul naturii, și pune la dispoziție mai multe servicii și activități: pensiune pentru cai; formare (pregătire) cai de rasă pentru șă sau atelaje; plimbări cu trăsura sau cu sania, vizitarea împrejurimilor; party pentru familii sau grupuri de copii; degustări de bucate

tradiționale ale zonei; cină țărănească cu specific unguresc, cu foc de tabără și muzicanți; picnic-uri, plimbări, partide de pescuit; viața la fermă, cu activitățile specifice fermei (furajare animale, curățenie boxe, antrenamentul cailor, etc.); întreceri sportive distractive (lovituri cu biciul, aruncarea potcoavei, miniconcursuri, etc.); expoziții și concursuri de animale (cai, câini, păsări, etc.); alte activități la solicitarea turiștilor.

Comuna este foarte vizitată, fapt datorat apropierii de orașul Sfântu Gheorghe. Vizitatorii municipiului includ comuna în traseul lor turistic pentru vizite sau vacanțe de odihnă în mediul rural.

Dintre principalele obiective turistice de pe raza comunei amintim:

- Biserica Unitară, construită la începutul sec XIV, a suferit repetate intervenții precum și lucrări de reconstrucție în secolele XVII-XVIII. Porticusul principal datează din 1716 și prezintă elemente arhitectonice de stil oriental. Legenda spune că acesta a fost sculptat de un fost prizonier în Imperiul Otoman, care a ajuns acasă și a donat porticusul în semn de recunoștință. În urma incendiului din anul 1954 au fost descoperite fresce care înfățișează legenda Sfântului Ludovic.

- Biserica Ortodoxă din Chichiș, unul dintre cele mai importante obiective turistice din Ținutul Secuiesc, este amplasată în mijlocul cimitirului și este declarată monument istoric. Biserica a fost construită în anul 1740 din lemn de brad și are formă dreptunghiulară, fără abside. Pictura a fost realizată în anul 1784, iar ușile împărătești și cădelnița de argint datează din anul 1827;

- Monumentul Gabor Aron - dedicat revoluției din 1848;

- Monument dedicat soldaților căzuți în al doilea război mondial.

Încă din anul 2007, pe raza comunei funcționează Baza sportivă din localitatea Chichiș care a fost realizată din fonduri guvernamentale, conform prevederilor O.G. nr. 7/2006 privind Programul de dezvoltare a infrastructurii și a unor baze sportive din spațiul rural.

În anul 2014 s-a depus proiectul LEADER ”Proiect integrat privind achiziția unui buldoexcavator și dotări pentru baza sportivă”.

La nivelul comunei funcționează Asociația Sportivă Progresul Chichiș al cărei scop este promovarea unui stil de viață activ și practicarea sporturilor. Aceasta asigură managementul echipei locale de fotbal, echipă ce a fost revigorată în 2014 și care în prezent participă la campionatul județean de fotbal.

Din anul 2008 comuna deține un teren de joacă, când Consiliul Local a aprobat și amenajat acest teren din fonduri proprii.

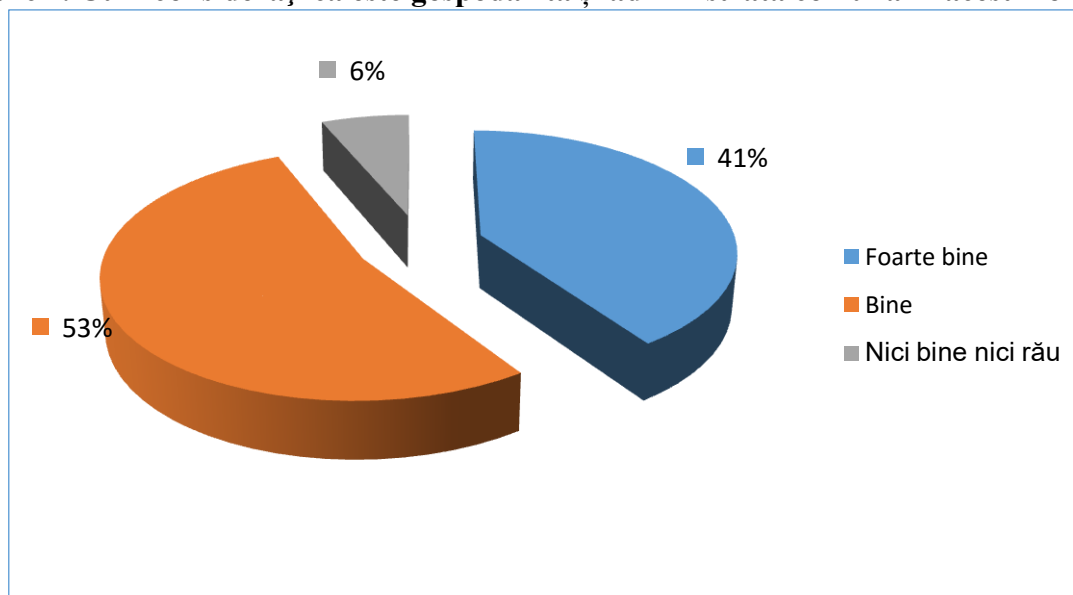
V. ANALIZA NEVOILOR CETĂȚENILOR

Cu scopul de a avea o imagine cât mai clară și mai exactă asupra situației existente în comuna Chichiș și a ceea ce își doresc cetățenii s-a realizat un studiu cantitativ pe bază de chestionar în Chichiș și satul aparținător Băcel. Pentru a surprinde cât mai multe aspecte relevante ale problemelor și nevoilor locuitorilor s-au realizat chestionare pe toate străzile din comuna, folosind pasul de eșantionare de 3, maxim 1 chestionar într-o gospodărie.

Astfel, s-au aplicat 47 de chestionare, 31 dintre respondenți fiind bărbați, iar 16 respondenți femei.

Majoritatea cetățenilor sunt mulțumiți de modul în care este gospodărită și administrată comuna: 41% consideră că aceasta este gospodărită și administrată foarte bine, 53% consideră că aceasta este gospodărită și administrată bine și 6% consideră că este gospodărită și administrată nici bine nici rău.

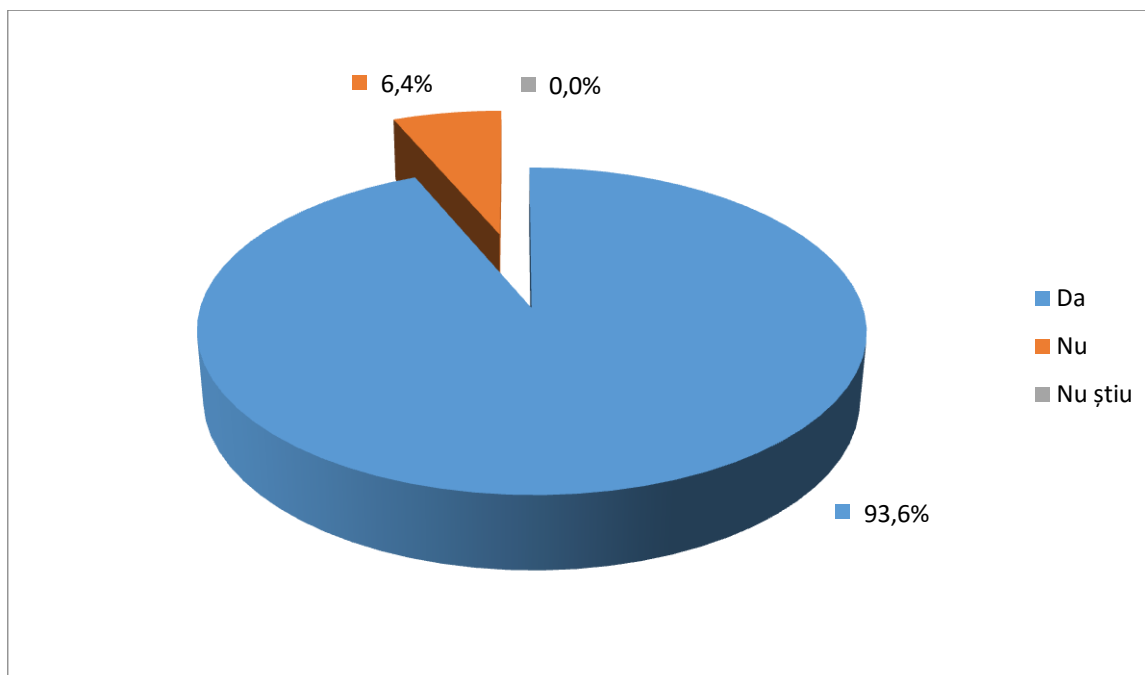
Grafic 1. Cum considerați că este gospodărită și administrată comuna în acest moment?

Întrebați dacă sunt mulțumiți de activitatea Primăriei Chichiș, majoritatea celor intervievați s-au declarat mulțumiți 93,6%, în timp ce 6,4% sunt nemulțumiți. Se poate

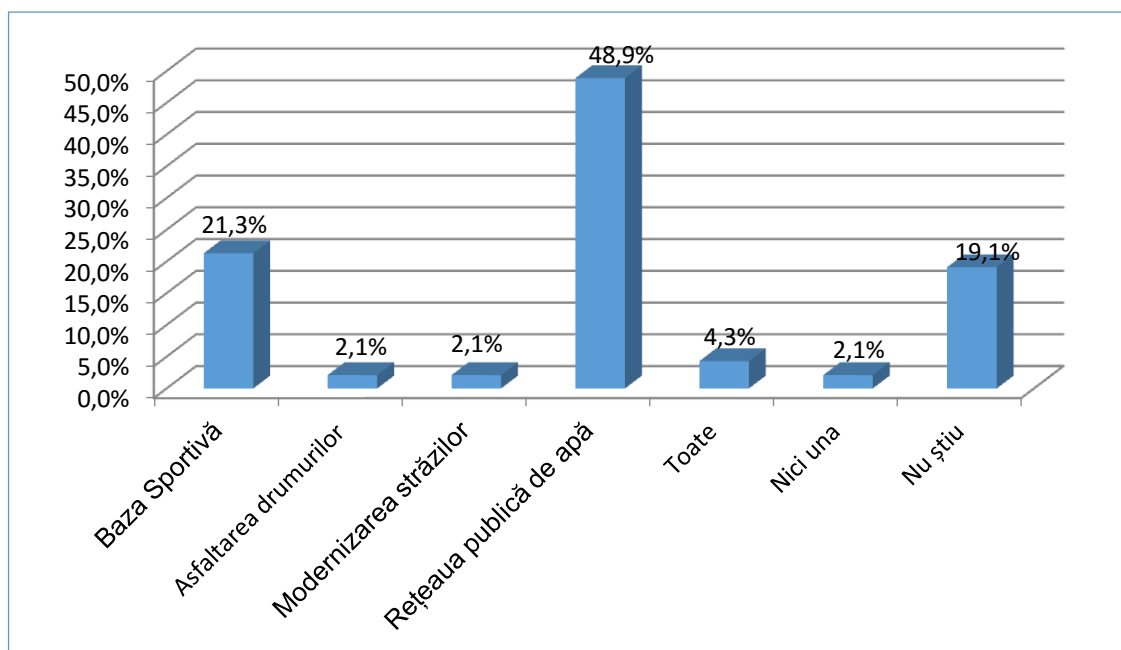
observa că mulțumirea cetățenilor față de activitatea primăriei se corelează puternic pozitiv cu mulțumirea față de modul în care este gospodărită și administrată comuna.

Grafic 2. Sunteți mulțumit de activitatea primăriei comunei Chichiș?

Cele mai importante investiții care s-au realizat în comună în ultimii 2 ani și care au produs un impact pozitiv asupra vieții și bunăstării locuitorilor au fost identificate a fi: introducerea rețelei de apă și realizarea bazei sportive, după cum reiese din Graficul 3.

Grafic 3. Cea mai importantă investiție realizată în ultimii 2 ani

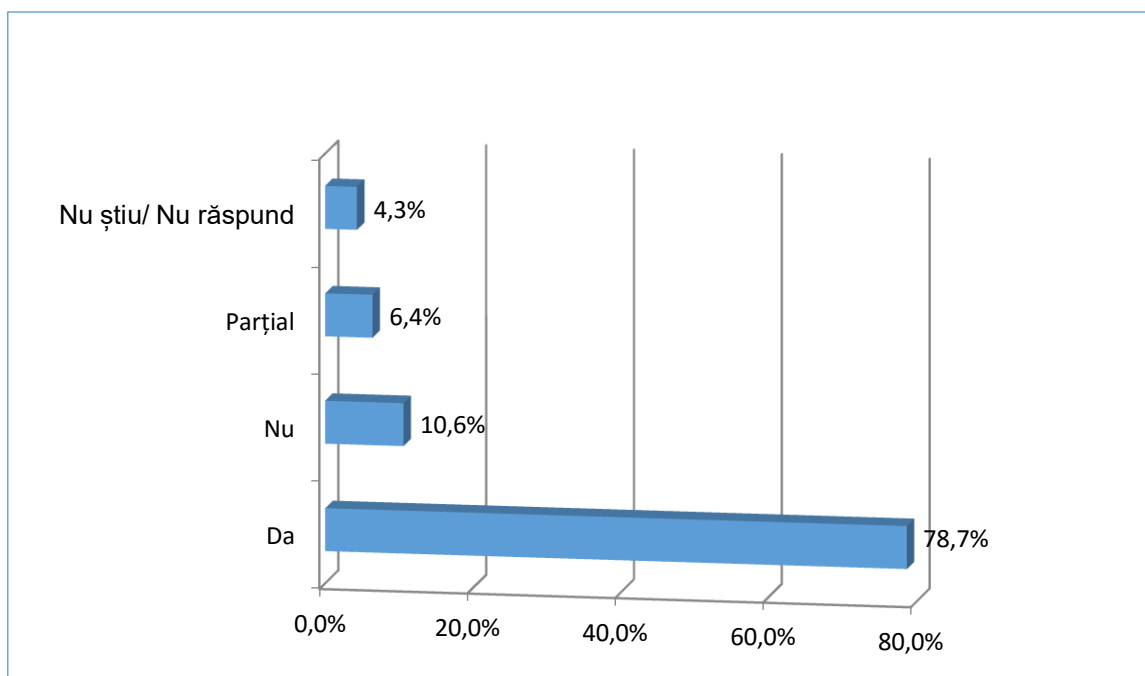
Pentru a identifica domeniile deficitare și cele satisfăcătoare în comună, cetățenii au fost rugați să răspundă cu Da, Nu sau Parțial despre calitatea mai multor investiții/servicii, după cum se poate observa în tabelul de mai jos. Această întrebare conturează o imagine clară asupra situației actuale a comunei, facilitând alegerea și prioritizarea investițiilor și proiectelor pe care trebuie să le realizeze autoritățile publice locale în perioada 2015-2020.

Tabel 1. Sunt de calitate următoarele servicii prestate în comuna Chichiș?

Denumire serviciu	DA (%)	NU (%)	PARTIAL (%)	Nu știu/ Nu răspund (%)
Parcurile și spațiile verzi	78,7	10,6	6,4	4,3
Locurile de joacă pentru copii	42,6	29,8	21,3	6,4
Drumurile	48,9	19,1	23,4	8,5
Calitatea școlilor	46,8	14,9	21,3	17
Serviciile de sănătate	48,9	10,6	29,8	10,6
Viața culturală	57,4	12,8	21,3	8,5
Locurile de parcare	53,2	17	21,3	8,5
Prevenirea și combaterea infracționalității	38,3	25,5	21,3	14,9
Serviciul de colectare al deșeurilor menajere	74,5	10,6	8,5	6,4
Serviciile de utilități: energie electrică, gaz, telecomunicație, internet	55,3	14,9	21,3	8,5

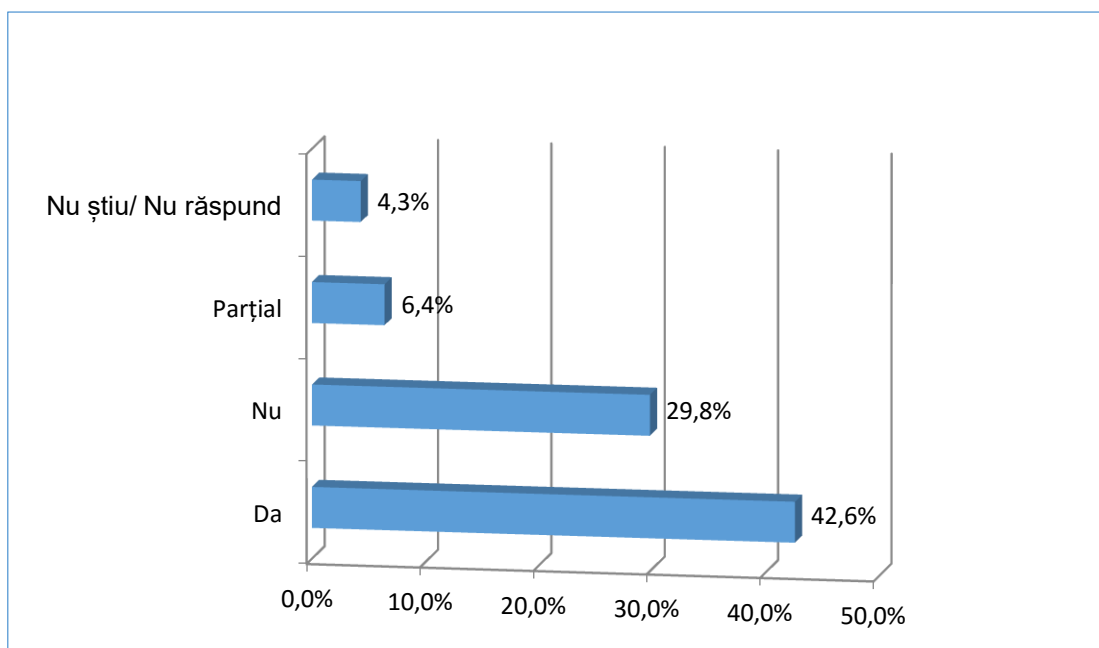
Calitatea parcurilor și spațiilor verzi este apreciată pozitiv de majoritatea cetățenilor comunei, ceea ce înseamnă că acestea se regăsesc suficient în comună: 78,7% dintre cetățeni sunt mulțumiți, 10,6% sunt nemulțumiți, 6,4% sunt parțial mulțumiți și 4,3% nu știu sau nu au dorit să răspundă.

Grafic 4. Calitatea parcurilor și spațiilor verzi

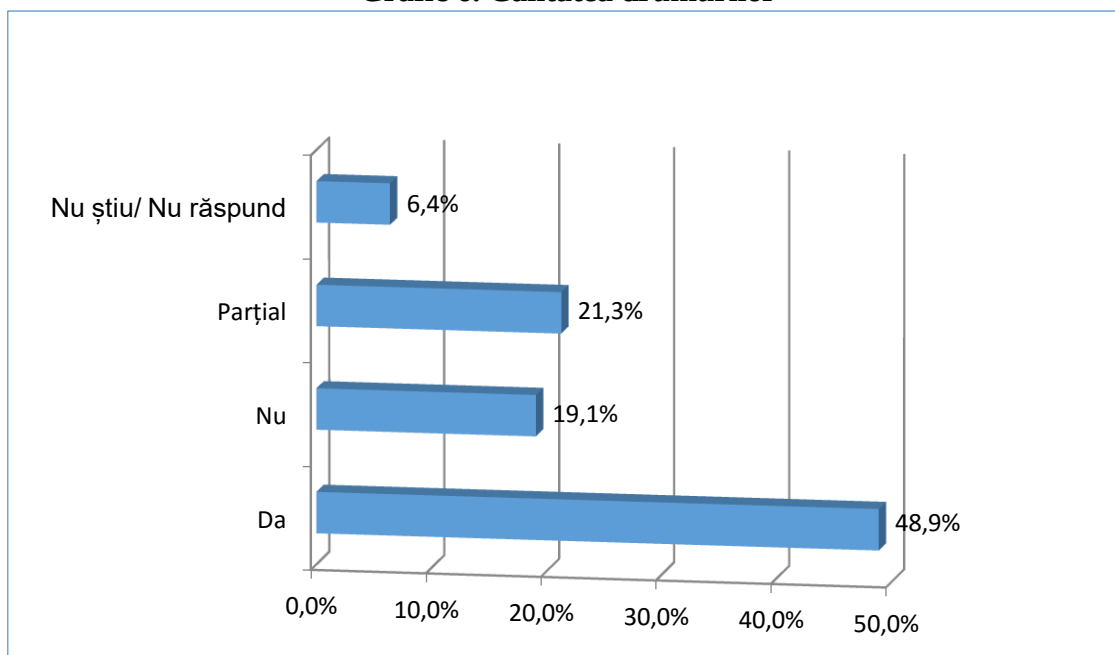
În ceea ce privește calitatea și prezența locurilor de joacă pentru copii, 42,6% dintre respondenți consideră că acestea sunt de calitate, 29,8% nu le consideră de calitate, 6,4% le consideră parțial de calitate, iar 4,3% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Având în vedere aceste date se constată necesitatea de amenajare de noi locuri de joacă în comună.

Grafic 5. Calitatea locurilor de joacă pentru copii

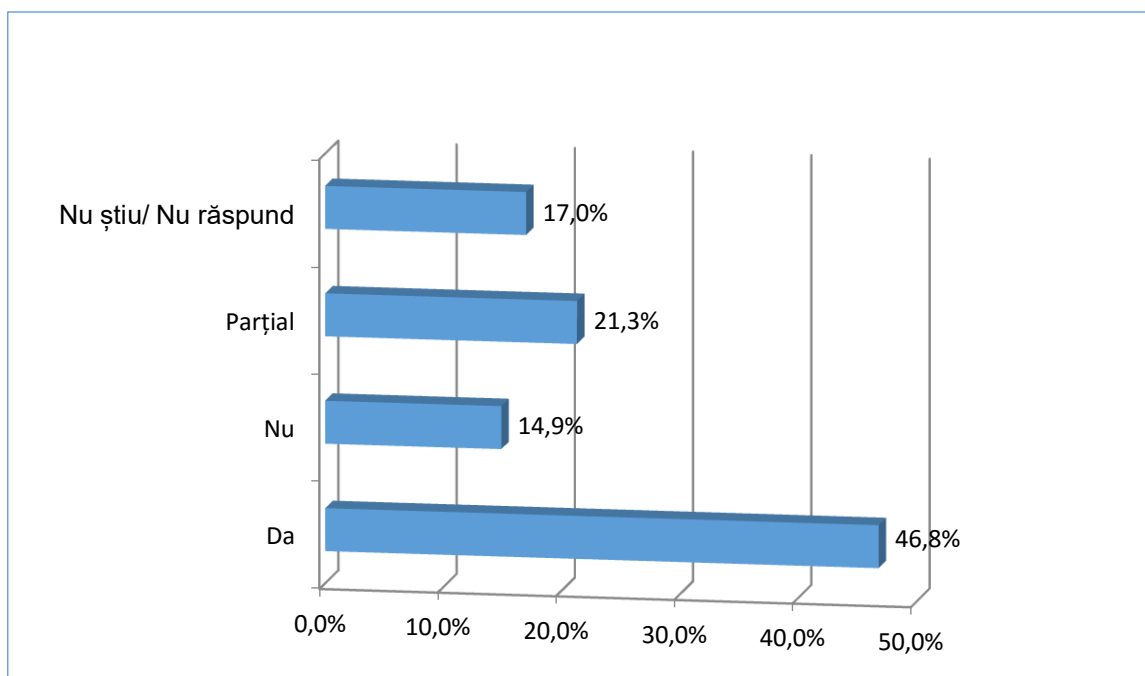
Cetățenii sunt mulțumiți de calitatea drumurilor comunale în procent de doar 48,9%, 21,3% sunt parțial mulțumiți, 19,9% sunt nemulțumiți, iar 6,45% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Pentru următoarea perioadă se recomandă și reabilitarea drumurilor și străzilor rămase nereabilite, executarea șanțurilor de scurgere și reabilitarea trotuarelor.

Grafic 6. Calitatea drumurilor

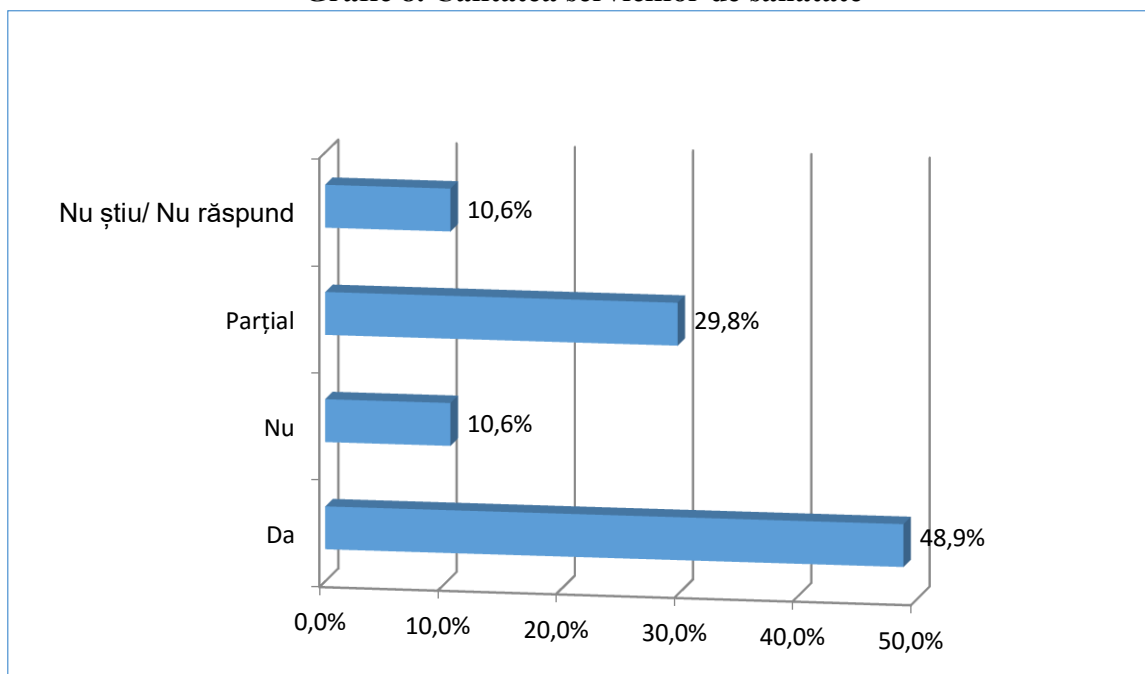
Întrebați despre calitatea școlilor cetățenii sunt mulțumiți în procent de 46,8%, 21,3% sunt parțial mulțumiți, 17% nu știu sau nu au dorit să răspundă, iar 14,9% sunt nemulțumiți. Se constată că unitățile școlare din comună necesită lucrări de reabilitare/modernizare și dotare.

Grafic 7. Calitatea școlilor

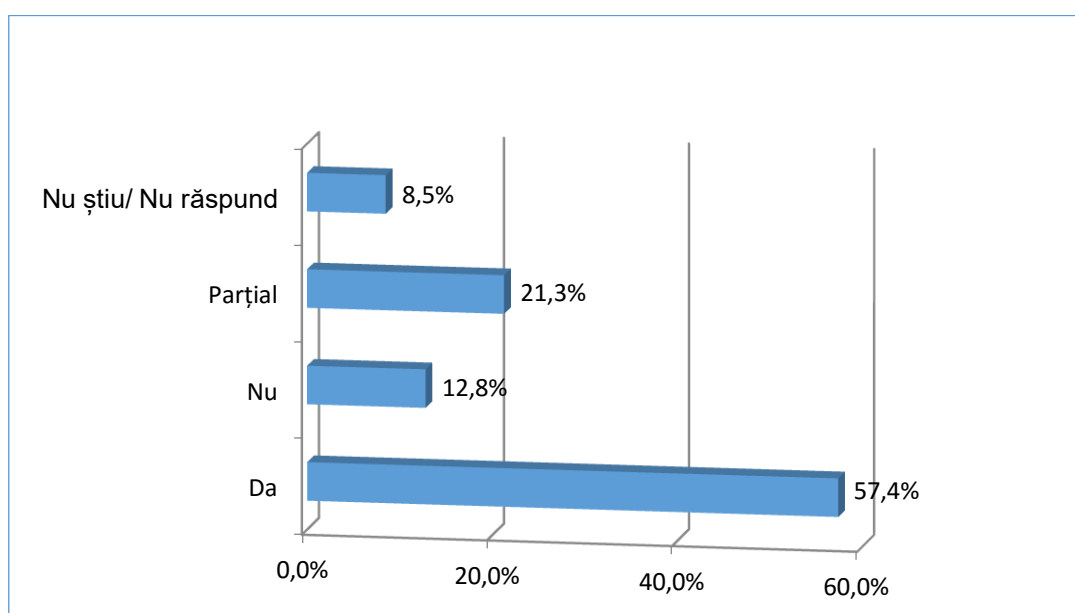
În ceea ce privește calitatea serviciilor de sănătate furnizate în comună, 48,9% dintre respondenți sunt mulțumiți, 29,8% sunt parțial mulțumiți, 10,6% nu sunt mulțumiți și tot 10,6% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Se constată necesitatea îmbunătățirii calității serviciilor de sănătate.

Grafic 8. Calitatea serviciilor de sănătate

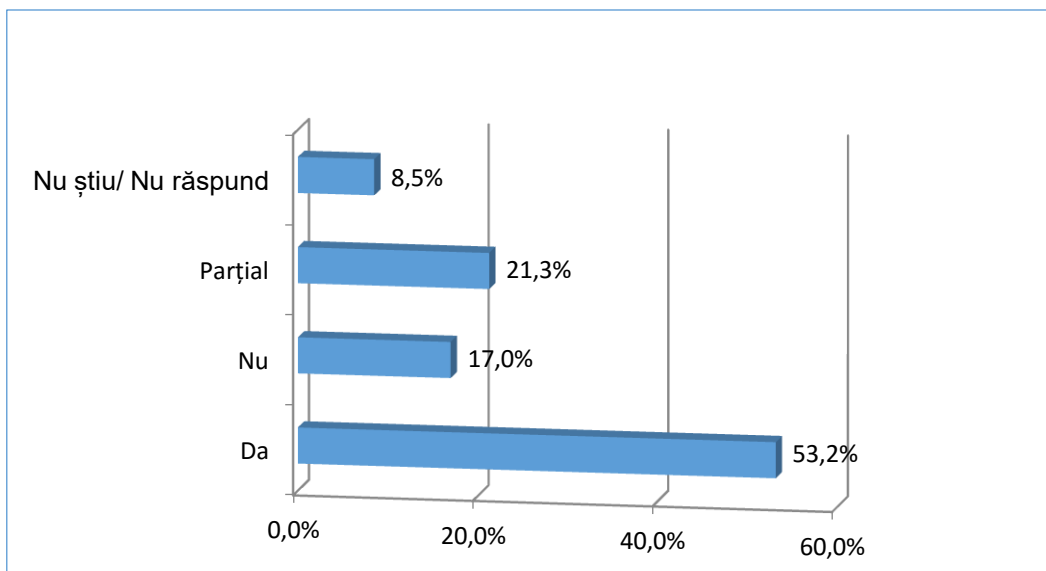
Referitor la viața culturală din comună, 57,4% dintre respondenți sunt mulțumiți de viața culturală din comună, 21,3% sunt parțial mulțumiți, 12,8% sunt nemulțumiți, iar 8,55% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Având în vedere aceste date, locuitorii comunei au identificat necesitatea îmbunătățirii vieții culturale din comună.

Grafic 9. Calitatea vieții culturale

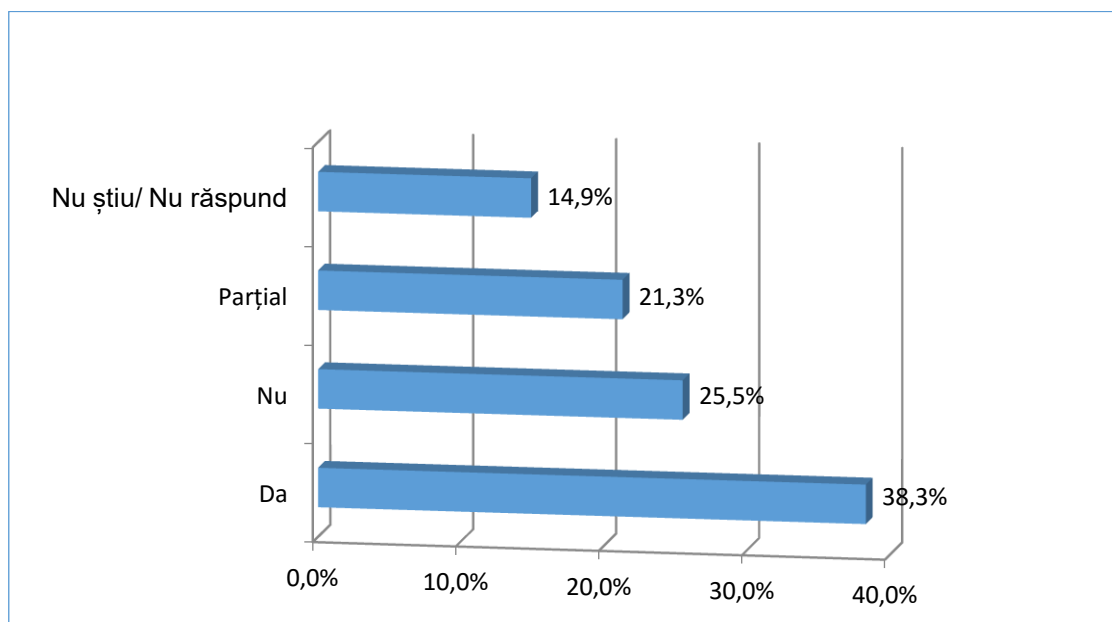
Întrebați de calitatea locurilor de parcare, 53,2% dintre respondenți sunt mulțumiți, 21,3% sunt parțial mulțumiți, 17% sunt nemulțumiți, iar 8,5% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Pentru următoarea perioadă este necesar realizarea de investiții în vederea creșterii numărului locurilor de parcare din comună.

Grafic 10. Calitatea locurilor de parcare

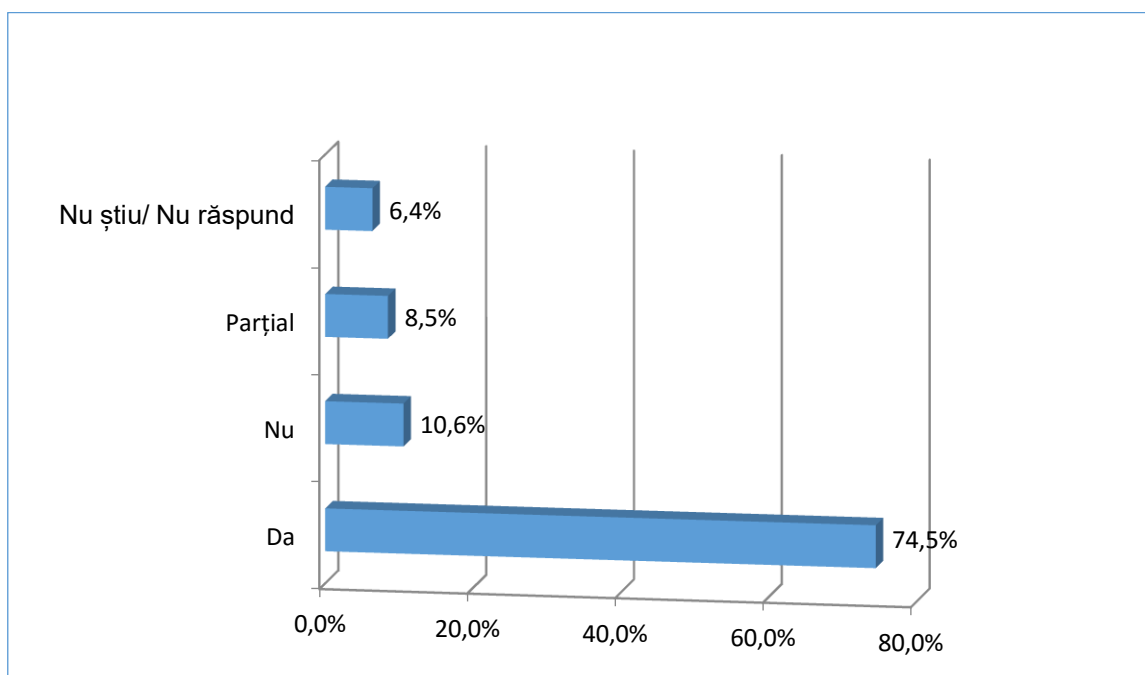
Respondenții se declară mulțumiți de acțiunile întreprinse pentru prevenirea și combaterea infracționalității în comuna în procent de 38,3, în timp ce 25,5% se declară nemulțumiți, 21,3% se declară parțial mulțumiți, iar 14,9% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Având în vedere aceste date se identifică necesitatea îmbunătățirii serviciilor de prevenirea și combaterea infracționalității în comuna, fapt ce se poate realiza prin introducerea unui sistem de supraveghere video pentru a asigura un nivel mai ridicat de siguranță populației.

Grafic 12. Prevenirea și combaterea infracționalității

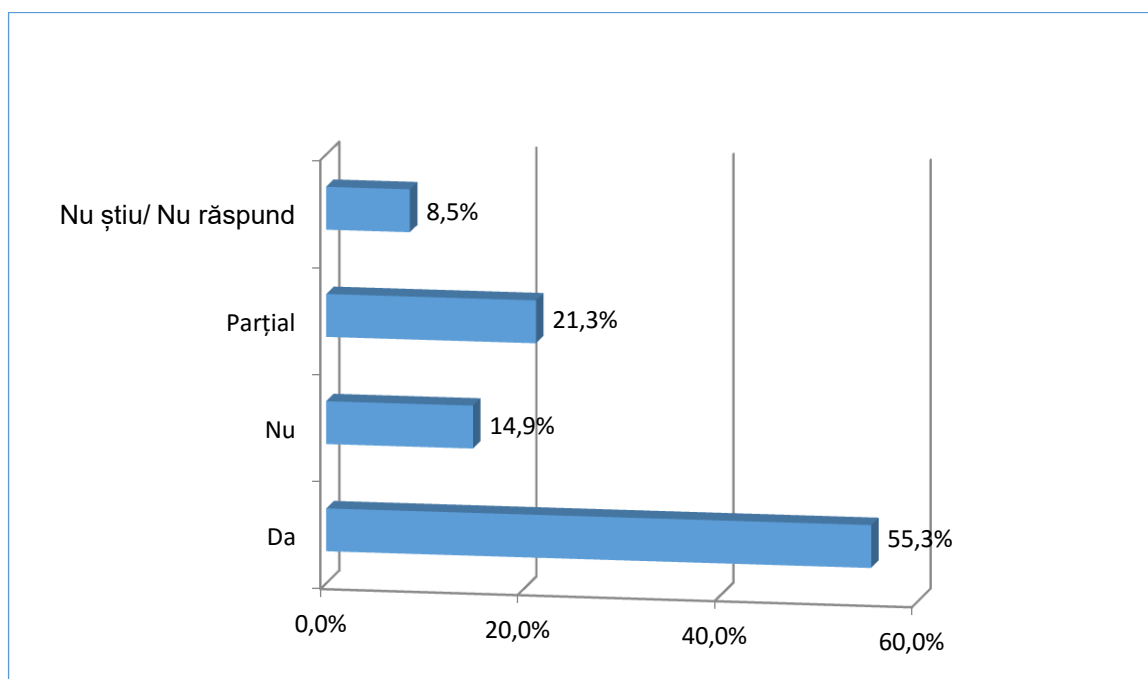
Întrebați despre cum apreciază calitatea serviciului de colectare al deșeurilor menajere, cetățenii s-au declarat în proporție de 74,5% mulțumiți, 10,6% nu sunt mulțumiți, 8,5% sunt parțial mulțumiți, iar 6,4% nu știu sau nu au dorit să răspundă.

Grafic 14. Calitatea serviciului de colectare al deșeurilor menajere

Referitor la calitatea serviciilor de utilități (energie electrică, telecomunicații, internet), 55,3% dintre respondenți s-au declarat mulțumiți, 21,3% sunt parțial mulțumiți, 14,9% sunt nemulțumiți, iar 8,5% nu știu sau nu au dorit să răspundă. Se identifică necesitatea îmbunătățirii acestor servicii de utilități.

Grafic 14. Calitatea serviciilor de utilități

În continuare, cetățenii au fost rugați să selecteze dintr-o listă de posibile proiecte pentru comuna Chichiș cele pe care le consideră oportune și prioritare. Se poate observa că majoritatea proiectelor sunt considerate utile de către cetățeni. Mai jos enumerăm proiectele care au adunat cele mai mari procente:

- investiții în infrastructură:

- Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 27 A – 59,6%
- Modernizarea străzilor din localitățile Chichiș și Băcel – 72,3%;
- Reabilitarea drumurilor de exploatare agricolă – 55,3%;

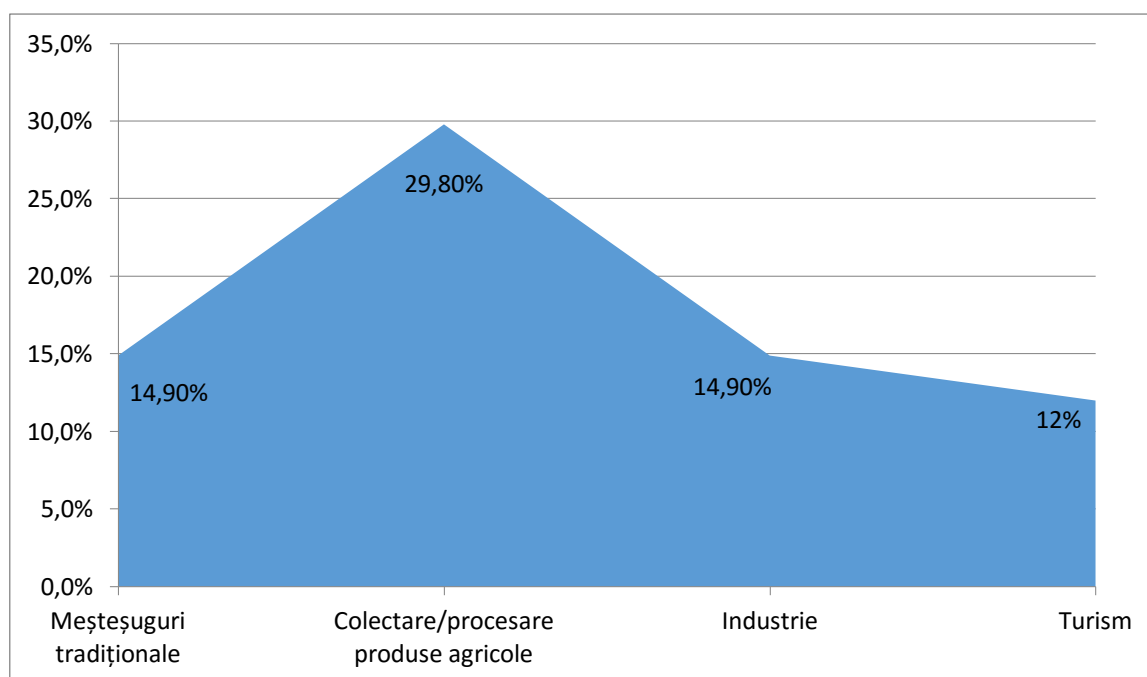
**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

- Introducerea rețelei de alimentare cu apă potabilă în localitățile Chichiș și Băcel – 76,7%;
- Reabilitarea și extinderea sistemului de canalizare al apelor uzate menajere în localitatea Chichiș - 70,2%
- **investiții în sănătate, educație, cultură, recreere:**
 - Modernizarea și dotarea dispensarului comunal și a punctelor medicale cu aparatură la standardele europene – 51,1%;
 - Modernizarea continuă a unităților școlare din comuna Chichiș și dotarea acestora, cu accesibilitate la internet – 63,8%;
 - Construire capelă mortuară – 63,8%;
 - Amenajare de spații verzi, parcuri și terenuri de joacă și agrement pentru copii și adulți – 51,1%.
- **investiții în agricultură, turism și economie:**
 - Realizarea lucrărilor de cadastru general – 53,2%;
 - Dezvoltarea zonei industriale în localitatea Chichiș - 59,6%.

Proiectele de mai sus se recomandă a se implementa cu prioritate, dar și celelalte proiecte care sunt dorite de un procent semnificativ de locuitori.

În ceea ce privește dezvoltarea economică a comunei Chichiș, domeniile în care ar trebui încurajate investițiile în zonă sunt: colectare/procesare produse agricole 29,8%, meșteșuguri tradiționale – 14,9% și industrie – 14,9%. De asemenea, un procent semnificativ dintre respondenți consideră oportună dezvoltarea turismului – 12,8%. Din datele colectate reiese că în zonă există un număr semnificativ de producători locali, dar nu au posibilități de colectare, procesare și comercializare a propriilor produse pentru a concura cu produsele din magazinele mari. Un număr de 8 respondenți nu au răspuns la această întrebare.

Grafic 21. Domeniul în care ar trebui încurajate investițiile în comună

Cel mai reprezentativ obiectiv pentru comuna Chichiș este considerat Monumentul Gabor Aron pentru comemorarea revoluției pașoptiste. Întrebați care ar fi obiectivul pe care l-ar recomanda unei persoane străine să-l viziteze cetățenii au menționat pe lângă Biserica Unitariană, Monumentul Gabor Aron, monumentele istorice, centrul comunei și Natura Parc.

Tabel 3. Primul obiectiv pe care l-ar recomanda unei persoane străine să-l viziteze

	Frecvența	Procent
Baza sportivă	2	4,3
Biserica Ortodoxă	2	4,3
Biserica Unitariană	11	23,4
Centrul comunei	2	4,3
Herghelia de cai	1	2,1
Monumente istorice	8	17
Monumentul Gabor Aron	4	8,5

Natura Parc	2	4,3
Primăria	1	2,1
Stadionul sportiv	1	2,1
Nu știu	13	27,7
Total	47	100%

Întrebați care este în opinia lor punctul forte al turismului din comuna Chichiș majoritatea respondenților consideră că Herghelia de cai (Ferma Bartha), Natura Parc și Monumentul Gabro Aron reprezintă principalele atracții turistice.

Rezultatele analizei nevoilor cetățenilor coroborate cu elementele identificate în analiza SWOT au constituit baza identificării proiectelor/activităților pe care autoritățile publice locale trebuie să le întreprindă în perioada 2015 – 2020.

VI. ANALIZA SWOT

În cele ce urmează ne propunem analizarea situației locale, din perspectiva potențialului investițiilor în economia locală a comunei Chichiș, deoarece economia locală, principala forță motrică a dezvoltării locale, este deficitară în anumite sectoare.

Atragerea de investitori va genera ocupare profesională, venituri crescute ale locuitorilor, o utilizare mai eficientă a resurselor locale, apariția resurselor financiare necesare demarării unor proiecte de reabilitare/extindere a infrastructurii fizice și sociale, de protecție a mediului, de dezvoltare turistică, pentru promovare a zonei, etc.

Analiza SWOT își propune o prezentare a punctelor tari, slabe, a oportunităților și amenințărilor care determină spațiul geografic și socio-uman al comunei Chichiș, fiind împărțită pe domenii de dezvoltare, în vederea atragerii investitorilor și investițiilor în zonă.

1. Economie și dezvoltare rurală

Puncte tari – Economie	Puncte slabe - Economie
➤ interes crescut manifestat de persoane fizice pentru dezvoltarea unor afaceri proprii; ➤ număr relativ mare de producători locali; ➤ implicarea autorității publice locale în dezvoltarea economică la nivel local; ➤ diversitatea domeniilor economice de interes în zona; ➤ apropierea față de municipiul Sfântul Gheorghe – 13 km și față de municipiul Brașov – 23 km; ➤ actualizarea Planului Urbanistic General	➤ putere financiară scăzută a micilor întreprinzători în administrarea propriilor afaceri; ➤ lipsa unui sistem de sprijin pentru implementarea noțiunilor de marketing; ➤ putere de cumpărare redusă; ➤ migrarea populației active în străinătate; ➤ nu exista multe spații/terenuri care pot fi închiriate/concesionate potențialilor investitori.

Oportunități – Economie	Amenințări – Economie
➤ dezvoltarea unor contacte mai strânse între administrație și agenții privați; ➤ concesionare teren pentru atragerea de investitori și crearea de noi locuri de muncă; ➤ organizarea lanțului de producție; ➤ diversificarea activităților economice; ➤ crearea de noi locuri de muncă în contextul implementării proiectelor cu finanțare europeană sau națională; ➤ facilități oferite investitorilor.	➤ nivelul redus al investițiilor comparativ cu potențialul de care dispune zona, în special în domeniul turistic; ➤ sprijin scăzut din partea sistemului financiar-bancar în privința accesului la credite; ➤ oferte de creditare greu accesibile pentru persoanele care doresc să demareze o afacere; ➤ rata ridicată a dobânzilor; ➤ legislația în continuă schimbare; ➤ interes scăzut pentru demararea de afaceri în comună datorită infrastructurii neadecvate; ➤ riscul ca firmele din comună să nu facă față competiției de pe piața unică europeană.
Puncte tari – Dezvoltare rurală	Puncte slabe – Dezvoltare rurală
➤ existența unei comunități de afaceri locale reprezentată printr-un număr relativ mare de societăți comerciale și persoane fizice autorizate; ➤ existența unui număr semnificativ de locuitori plecați în străinătate dispuși să revină în zona cu experiența acumulată și surse de finanțare; ➤ existența înfrățirii cu localitățile Bucsa și Olaszfalu, ambele din Ungaria; ➤ comuna este membru A.D.I. AQUACOV; ➤ comuna este membru în GAL „Progressio”.	➤ Infrastructura nu este suficient dezvoltată
Oportunități – Dezvoltare rurală	Amenințări – Dezvoltare rurală
➤ creșterea asistenței financiare din partea UE pentru IMM-uri, prin Fonduri Structurale;	➤ resurse financiare la nivel local insuficiente pentru susținerea/ promovarea unor investiții;

➤ disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale, cu investitori locali sau străini; ➤ dezvoltarea cooperării locale și transfrontaliere; ➤ îmbunătățirea condițiilor infrastructurii fizice și de utilități	➤ absența unor sisteme de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice
---	---

2. Agricultură și silvicultură

Puncte tari – Agricultură	Puncte slabe – Agricultură
➤ climat blând, cu frecvență redusă a fenomenelor meteo extreme; ➤ numărul mare de producători agricoli – 24; ➤ ponderea ridicată a proprietății private asupra terenului arabil și efectivului de animale; ➤ relieful permite o dezvoltare preponderentă în cultivarea cerealelor, creșterea animalelor și apicultură; ➤ menținerea relativ constantă a preocupărilor privind creșterea animalelor; ➤ suprafața mai mare a suprafețelor agricole productive, comparativ cu suprafața totală a terenurilor neproductive; ➤ existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice;	➤ slaba diversificare a activităților economice în domeniul agricol; ➤ lipsa spațiilor pentru depozitarea adecvată a produselor agricole; ➤ lipsa unor centre de prelucrare a produselor agricole și animale la nivel local; ➤ posibilități de comercializare a produselor reduse; ➤ infrastructura agricolă nu este reabilitată; ➤ lipsa unor forme asociative la nivelul producătorilor agricoli.
Oportunități – Agricultură	Amenințări – Agricultură
➤ posibilitatea de accesare a fondurilor structurale în domeniul agricol; ➤ crearea asociațiilor producătoare agricole pentru valorificarea produselor agricole;	➤ Insuficiența cadrului legal pentru protejarea producției agricole interne; ➤ concurența importului de produse agroalimentare de pe piața UE;

➤ crearea de asociații, ferme în domeniul creșterii animalelor; ➤ Programe guvernamentale pentru încurajarea inițiativelor locale și a infrastructurii aferente; ➤ sprijinul oferit de Oficiul Județean pentru Consultanța Agricolă din județul Covasna cu privire la accesarea fondurilor europene; ➤ existența Planului Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală; ➤ fonduri și programe pentru împăduriri; ➤ clima și relieful permite popularea cu specii cu randament bun.	➤ costurile mari de producție și întreținere; ➤ procedurile de implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene sunt complicate și descurajează fermierii să aplice pentru ele; ➤ cadru legislativ instabil.
Puncte tari – Silvicultură	Puncte slabe – Silvicultură
➤ existența unui fond forestier în suprafață de 345 de hectare; ➤ amplasarea compactă a terenurilor împădurite; ➤ existența Ocolului Silvic Privat Hatod care administrează fondul forestier al comunei.	➤ ponderea redusă a investițiilor străine; ➤ infrastructura forestieră nu este reabilitată; ➤ degradarea drumurilor de acces și a pășunilor limitrofe de către exploatațile forestiere.
Oportunități – Silvicultură	Amenințări – Silvicultură
➤ posibilitatea de accesare de fonduri structurale în domeniul silvic; ➤ existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice; ➤ fonduri și programe pentru împăduriri; ➤ clima și relieful permite popularea cu specii cu randament bun;	➤ veniturile din exploatațile forestiere primează în fața unui management silvic durabil.

3. Infrastructură

Puncte tari – Infrastructură	Puncte slabe – Infrastructură
➤ existența unei infrastructuri de bază, chiar	➤ infrastructura rutieră nu corespunde nevoilor

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

dacă necesită reabilitare și modernizare; ➤ existența rețelelor de energie electrică, iluminat public, telefonie fixă, mobilă, TV, internet; ➤ situarea în apropierea municipiului Sfântul Gheorghe; ➤ existența stației CFR în localitate, prin intermediul căreia se asigură transportul unui număr mare de persoane; ➤ existența a 1 cabinet medical, 1 cabinet veterinar și 1 farmacie veterinară; ➤ existența infrastructurii educaționale, chiar dacă necesită lucrări de reabilitare și modernizare; ➤ existența parțială a rețelei de alimentare cu apă și de canalizare; ➤ existența șanțurilor și rigolelor care colectează apele pluviale, fiind deversate în Râul Negru și afluenții săi; ➤ comuna este membru în ADI AQUACOV.	actuale; ➤ infrastructura aferentă alimentării cu electricitate este inestetică, „supra-populată” cu alte instalații și cabluri; ➤ nu există sistem de supraveghere video în comună..
Oportunități – Infrastructură	Amenințări – Infrastructură
➤ dezvoltarea integrată a tuturor domeniilor și sectoarelor de activitate poate determina creșterea calității vieții; ➤ creșterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de infrastructură; ➤ posibilitatea accesării unor programe de finanțare comunitare ale Uniunii Europene pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii în toate domeniile în mediul rural, în special FEADR și prin intermediul GAL-ului.	➤ resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și cofinanțarea proiectelor finanțate din Fondurile Structurale FEADR; ➤ competiție ridicată la nivel național pentru accesarea fondurilor în mediul rural ceea ce face incertă aprobarea proiectelor depuse.

4. Mediu

Puncte tari – Mediu	Puncte slabe – Mediu
➤ contract cu o firmă privată de salubritate pentru colectarea deșeurilor; ➤ eforturi ale autorităților locale de aplicare riguroasă a legislației privind protecția mediului.	➤ rețeaua de apă potabilă insuficientă pentru locuitorii localității Chichiș; ➤ rețea slabă și insuficientă a canalizării menajere în localitatea Chichiș; ➤ inexistența unei infrastructurii aferentă alimentării cu apă în localitatea Băcel; ➤ inexistența unei infrastructurii de canalizare în localitatea Băcel; ➤ rigole și șanțuri neamenajate în localitatea Băcel; ➤ nivel redus de utilizare a energiei din surse regenerabile; ➤ spații verzi, locuri de joacă pentru copii și parcuri insuficiente în comună;
Oportunități – Mediu	Amenințări – Mediu
➤ creșterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de mediu; ➤ contextul legislativ (directivele europene transpuse în legislația națională) în domeniul protecției mediului; ➤ potențialul de a îmbunătăți conservarea biodiversității în cadrul fermelor prin intermediul instruirii și serviciilor de consiliere; ➤ construirea de parcuri și locuri de joacă pentru copii;	➤ lipsa informațiilor legate de normele europene de mediu în rândul micilor întreprinzători; ➤ rezistența locuitorilor în a pune în aplicare normele impuse de legislația națională și europeană pentru protecția mediului.

➤ amenajarea de locuri de picnic si de agrement; ➤ extinderea colaborării și implicarea ONG-urilor și a școlilor în programe comune de educație ecologică.	
---	--

5. Turism, cultură și tradiții

Puncte tari – Turism, cultură și tradiții	Puncte slabe – Turism, cultură și tradiții
➤ existența monumentelor istorice de tip A și de tip B în comună: - Ansamblu rural "Case de lemn", situat în jurul bisericii unitariene, casele nr. 59, 60, 63, 65, 66, 67, care datează din secolele XVIII - XIX; - Casa Serester József, situată în comuna Chichiș, nr. 57, care datează din secolul al-XIX-lea, anul 1806; - Ansamblul bisericii unitariene, situat în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din secolele XIII – XIX; - Biserica unitariană, situată în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din secolele XIII - XVI, transf. 1716; - Zid de incintă (fragmente), cu turn-clopotniță, situat în comuna Chichiș, nr. 58, care datează din anul 1816; - Biserica reformată, situată în comuna Chichiș, nr. 123, care datează din anul 1799; - Biserica de lemn "Sf. Petru și Pavel",	➤ lipsa unui organism instituțional specializat, la nivel local, cu atribuții în promovarea turismului; ➤ pregătire profesională scăzută în domeniul serviciilor turistice; ➤ facilități de cazare și agrement aproape inexistente; ➤ lipsa de interes a tinerilor pentru perpetuarea culturii și a tradițiilor din zonă; ➤ nu există ateliere meșteșugărești; ➤ potențial natural insuficient valorificat; ➤ lipsa unui Centru de Informare Turistică.

situată în comuna Chichiș, nr. 185, care datează din anul 1740; - Casa de lemn (casa parohială ortodoxă), situată în comuna Chichiș, nr. 189, care datează din secolul al XIX-lea . ➤ cadrul natural propice dezvoltării unui turism de nișe (turism de week-end); ➤ cadru propice pentru dezvoltarea agroturismului în gospodăriile oamenilor; ➤ existența bisericilor de diferite rituri religioase; ➤ existența Fermei Bertha care asigură activități de petrecere a timpului liber; ➤ existența a 2 cămine culturale; ➤ apartenența unei părți din teritoriul comunei la Natura Parc; ➤ existența unor importante obiective turistice.	
Oportunități – Turism, cultură și tradiții	Amenințări – Turism, cultură și tradiții
➤ accesarea de fonduri europene pentru dezvoltarea infrastructurii turistice și pentru promovare turistică; ➤ participare la expoziții, târguri și festivaluri pentru promovare culturală și turistică; ➤ organizarea de activități culturale; ➤ posibilitatea de diversificare a ofertei turistice și culturale cu noi posibilități de agrement; ➤ posibilități crescute de dezvoltare a formelor de turism de tip agro și eco în gospodăriile proprii ale populației, cât și a celui de camping; ➤ posibilitatea obținerii unor fonduri care să acopere costurile ridicate ale investițiilor;	➤ nepromovarea suficientă a zonei pentru atragerea turiștilor conduce la scăderea competitivității teritoriului comunei, în favoarea altor teritorii, considerate mai interesante de către turiști și investitorii în turism; ➤ calitatea slabă a unor drumuri și străzi locale; ➤ lipsa de preocupare a tinerilor pentru tradițiile zonei poate duce la pierderea lor; ➤ concurența străină existentă, inclusiv în ceea ce privește produsele ecologice.

➤ posibilitatea amenajării de zone de recreere (piste de cicloturism, jogging, promenadă, zone de picnic, strand, etc).	
---	--

6. Educație și sport

Puncte tari – Educație și sport	Puncte slabe – Educație și sport
➤ implicarea activă a cadrelor didactice în problemele școlii; ➤ interesul crescut al autorității publice locale privind starea învățământului; ➤ existența infrastructurii educaționale, prin deținerea unei grădinițe cu program normal și a unei școli gimnaziale în fiecare din cele 2 localități ale comunei Chichiș și Băcel; ➤ management școlar adecvat în unitățile de învățământ public; ➤ transportul școlar este asigurat în condiții bune cu un microbuz școlar; ➤ număr redus de elevi ce revin la un cadru didactic. ➤ existența bazei sportive la nivelul comunei. ➤ existența Asociației Sportive Progresul Chichiș care asigură managementul echipei locale de fotbal.	➤ ponderea redusă a activităților extrașcolare; ➤ dezvoltarea relativ slabă a bazei materiale pentru desfășurarea activităților de educație fizică; ➤ implicarea insuficientă a familiilor în activitatea educațională; ➤ lipsa motivației elevilor; ➤ nu există after-school sau grădiniță cu program prelungit în comună.
Oportunități – Educație și sport	Amenințări – Educație și sport
➤ nevoia de diversificare a ofertei educaționale; ➤ posibilitatea obținerii unor fonduri (finanțări guvernamentale, fonduri structurale) care să permită reabilitarea infrastructurii educaționale, dotarea cu material didactic, înființare after-school, dotare bază sportivă;	➤ neimplicarea unor părinți în viața școlii și chiar lipsa interesului acestora pentru educația copiilor lor; ➤ tendința de reducere a exigenței în procesul de evaluare didactică, ➤ buget încă insuficient alocat învățământului

	public, ➤ sedentarismul și mentalitatea tinerilor îi determină să nu practice sportul.
--	--

7. Sistemul sanitar și social

Puncte tari – Sistemul sanitar și social	Puncte slabe – Sistemul sanitar și social
➤ interesul crescut al autorității publice locale privind starea sistemului medical; ➤ existența unui dispensar medical; ➤ existența unui cabinet medical veterinar și a unei farmacii veterinare; ➤ existența de cadre medicale pregătite; ➤ existența compartimentului de asistență socială cu personal calificat; ➤ existența unei colaborări cu alți factori implicați în domeniul protecției sociale (DGSAPC, unități școlare).	➤ nu există medic și psiholog în școală; ➤ nu exista forme asociative în comună.
Oportunități – Sistemul sanitar și social	Amenințări – Sistemul sanitar și social
➤ capacitatea managerială la nivelul instituțiilor abilitate în domeniul sănătății; ➤ existența fondurilor europene pentru înființare/modernizare cabinete medicale umane și veterinare; ➤ posibilitatea de realizare a unor cursuri de igienă și educație sexuală pentru comunitate; ➤ posibilitate de oferire de servicii de planificare familială; ➤ cadru legislativ propice și ghid de bune practici în domeniul asistenței sociale;	➤ slaba receptivitate a pacienților la programele naționale de sănătate; ➤ slaba implicare a cetățenilor în ONG-uri; ➤ slaba implicare a comunității în acțiuni de voluntariat.

➤ fonduri guvernamentale și europene pentru persoanele defavorizate.	
--	--

8. Administrația publică și ONG-uri

Puncte tari – Administrația publică și ONG-uri	Puncte slabe – Administrația publică și ONG-uri
➤ existența structurii organizatorică la nivelul administrației publice locale; ➤ implicarea efectivă a conducerii la nivel de vârf în procesul de conștientizare și aplicare a acțiunilor legate de reformă în administrație; ➤ existența procedurilor ce reglementează fluxul de documente în instituție; ➤ existența unei infrastructuri de bază modernizată și dotată; ➤ transparența în recrutarea și în promovarea personalului; ➤ participarea, în limita fondurilor a tuturor categoriilor de personal la activități de formare/perfecționare continuă; ➤ existența unui cadru legal coerent și stabil privind liberul acces la informația de interes public și transparența actului administrativ; ➤ existența serviciului voluntar pentru situații de urgență; ➤ comuna este membru în GAL "Progressio", în ADI AQUACOV și în Asociația Comunelor din România; ➤ este înfrățită cu localitățile Bucsa și Olaszfalu	➤ lipsa unui buletin informativ local; ➤ posibilități reduse de motivare financiară a personalului și de atragere a persoanelor cu calificare superioară în structurile funcționarilor publici; ➤ resurse financiare insuficiente pentru informatizarea administrației publice locale; ➤ lipsa de interes a cetățenilor în a se implica activ în procesul de luare a deciziei la nivel local; ➤ nu exista forme asociative în comună.

din Ungaria.	
Oportunități – Administrația publică și ONG-uri	Amenințări – Administrația publică și ONG-uri
➤ dezvoltarea de politici și programe sectoriale care să ducă la rezolvarea problemelor identificate; ➤ oportunități de accesare a unor fonduri interne sau externe; ➤ dezvoltarea unor legături puternice între consiliul județean și autoritățile locale; ➤ dezvoltarea de parteneriate publice-private; ➤ concesionare terenuri disponibile în vederea dezvoltării economice a zonei; ➤ susținerea înființării de forme asociative în diferite domenii.	➤ permanenta schimbare a legislației în domeniul administrației publice și a serviciilor; ➤ incapacitatea bugetului local de a acoperi cheltuielile necesare menținerii și/sau dezvoltării anumitor servicii; ➤ mentalitatea comunității locale; ➤ slaba implicare a cetățenilor în ONG-uri; ➤ slaba implicare a comunității în acțiuni de voluntariat.

VII. DIRECȚII STRATEGICE ȘI PROGRAME OPERAȚIONALE

Obiectivul general al strategiei de dezvoltare locală a comunei Chichiș este acela de a contribui la creșterea bunăstării locuitorilor, pornind de la situația actuală și necesitățile identificate și răspunzând acestora, printr-o planificare strategică durabilă din punct de vedere economico-social, în concordanță cu direcțiile de dezvoltare județene, naționale și europene.

Pornind de la analiza situației existente în comuna Chichiș, reflectată de **analiza SWOT** pe domenii, strategia își propune crearea cadrului strategic general de dezvoltare locală, prin trasarea principalelor direcții de dezvoltare și identificarea unor acțiuni/proiecte concrete, în vederea eficientizării actului decizional și a aplicării unor politici publice locale adecvate noii perioade de programare financiară, care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă, în strânsă corelare cu protecția mediului.

Pentru început vor fi identificate direcțiile strategice pentru fiecare domeniu în parte, ca apoi să se identifice acțiuni/proiecte concrete, concomitent cu identificarea potențialelor surse de finanțare și a responsabililor.

DIRECȚII STRATEGICE

1. Economie și dezvoltare rurală

***Direcția strategică 1:** Crearea unui mediu economic competitiv și atractiv investițiilor autohtone și străine.*

***Direcția strategică 2:** Promovarea mărcilor locale, dezvoltarea activităților productive și de servicii.*

***Direcția strategică 3:** Încurajarea parteneriatului public-privat și comunicare eficientă între cei doi actori cu privire la locurile de muncă disponibile și calificările necesare.*

***Direcția strategică 4:** Dezvoltarea activităților cu caracter educațional non-formal și implicarea administrației publice în acțiunile care privesc dezvoltarea sectorului resurse umane.*

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator/Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1		

<i>Crearea unui mediu economic competitiv și atractiv investițiilor autohtone și străine</i>		
1.1. Activități de informare privind caracteristicile, comunitatea și oportunitățile locale	Comuna Chichiș, Consiliul Județean Covasna și agenții economici.	POR – (Programul Operațional Regional) AP 9, Buget local, buget CJ Covasna
1.2. Crearea de relații cu factori de interes în dezvoltarea economică locală	Comuna Chichiș, Consiliul Județean Covasna și agenții economici.	Buget local, buget CJ Covasna, POR AP 2
1.3. Îmbunătățirea infrastructurii în sprijinul dezvoltării mediului de afaceri	Comuna Chichiș, Consiliul Județean Covasna și agenții economici.	Buget local, buget CJ Covasna, POR AP 6
1.4. Crearea cadrului prielnic pentru consultanță în afaceri	Comuna Chichiș, Consiliul Județean Covasna și agenții economici.	Buget local, buget CJ Covasna, POC - Programul Operațional Competitivitate
1.5. Realizarea cadastrului general	Comuna Chichiș	POR (AP 11 - ANCPI), Fonduri guvernamentale, buget local, buget

		CJ Covasna fonduri guvernamentale (Programul național de cadastru și carte funciară)
1.6. Dezvoltarea zonei industriale în localitatea Chichiș	Comuna Chichiș, agenți economici	Buget local, buget CJ Covasna
Direcția strategică 2 <i>Promovarea mărcilor locale, dezvoltarea activităților productive și de servicii</i>		
2.1. Înființarea unei Asociații a Producătorilor locali	Comuna Chichiș, producători și meșteșugari	PNDR - Programul Național de Dezvoltare Rurală (M 09), GAL Progressio, buget local
2.2. Activități de informare și promovare a producătorilor locali	Comuna Chichiș, producători	PNDR (M 01), GAL Progressio, buget local
2.3. Realizarea unui plan de marketing local	Comuna Chichiș, producători	PNDR (M 01), GAL Progressio, buget local

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

2.4. Obținere atestate de produse tradiționale și bio	Producători	PNDR (M 11), GAL Progressio
Direcția strategică 3 <i>Încurajarea parteneriatului public-privat și comunicare eficientă între cei doi actori cu privire la locurile de muncă disponibile și calificările necesare</i>		
3.1. Identificarea posibilelor parteneriate în scopul dezvoltării locale	Comuna Chichiș, Consiliul Județean Covasna și agenții economici, școli, locașuri de cult	Buget local, buget CJ Covasna, Programul Operațional Competitivitate (POC)
3.2. Facilitarea organizării de cursuri de calificare/formare profesională	Comuna Chichiș, AJOFM, agenți economici	POCU - Programul Operațional Capital Uman, buget CJ Covasna, buget local
3.3. Organizarea sistemului de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice	Comuna Chichiș, producători și meșteșugari, agenți economici	PNDR (M 04), GAL Progressio, buget local
Direcția strategică 4		

<i>Dezvoltarea activităților cu caracter educațional non-formal și implicarea administrației publice în acțiunile care privesc dezvoltarea sectorului resurse umane.</i>		
4.1. Dezvoltarea serviciilor de informare în ceea ce privește posibilitățile de angajare	Comuna Chichiș, AJOFM, agenți economici	POCU, Buget local, buget CJ Covasna
4.2. Organizarea unor cursuri de calificare/recalificare pentru persoanele neocupate	Comuna Chichiș, AJOFM, agenți economici	POCU (AP 4 și 5), buget local, buget CJ Covasna

2. Agricultură și silvicultură

***Direcția strategică 1:** Gestionarea eficientă a dezvoltării agriculturii și silviculturii locale.*

***Direcția strategică 2:** Crearea unui mediu economic competitiv și atractiv în agricultură și silvicultură pentru investitorii autohtoni și străini.*

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator/Parteneri	Resurse
<i>Direcția strategică 1</i>		
<i>Gestionarea eficientă a dezvoltării agriculturii și silviculturii locale</i>		
1.1. Încurajarea asocierii producătorilor locali în asociații/grupuri de producători și/sau înființarea de societăți comerciale.	Comuna Chichiș, producătorii	PNDR (M 09), GAL Progressio, buget local
1.2. Construcția infrastructurii de utilități pentru fermieri.	Comuna Chichiș	POR, PNDR (M 07, 19), GAL progressio, buget local, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
1.3. Activități de împădurire în zonele care necesită acest lucru	Comuna Chichiș	PNDR (M 08), GAL Progressio buget local, buget CJ Covasna

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

1.4 Activități de curățare a pășunatului	Comuna Chichiș, membrii asociații	Buget local
1.5 Optimizarea condițiilor pentru sprijinirea activităților rentabile în zootehnie și agricultură	Comuna Chichiș, fermieri	Buget local
<i>Direcția strategică 2</i>		
<i>Crearea unui mediu economic competitiv și atractiv în agricultură și silvicultură pentru investitorii autohtoni și străini</i>		
2.1. Informare asupra legislației în domeniul agriculturii	Comuna Chichiș	GAL Progressio, Buget local, buget CJ Covasna
2.2. Informare și consultanță pentru agricultori, unități economice de exploatare agricolă și de prelucrare a produselor agricole în domeniul finanțărilor	Comuna Chichiș, ADR Centru,	GAL Progressio, buget ADR Centru, Buget local, buget CJ Covasna
2.3. Încurajarea și sprijinirea parteneriatului public-privat în vederea înființării unor ferme agrozootehnice	Comuna Chichiș, crescători de animale	PNDR (M 01, 02, 09), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna
2.4. Amenajare piețe agroalimentare în Chichiș și	Comuna Chichiș, agricultori,	PNDR (M 04), GAL Progressio,

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Băcel	producători locali	buget local, buget CJ Covasna
2.5. Promovarea produselor agrare locale	Comuna Chichiș, agricultori, producători locali	PNDR, GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna

3. Infrastructura

Direcția strategică 1: Reabilitarea drumurilor și a infrastructurii aferente în comună.

Direcția strategică 2: Introducerea rețelei de apă-canal din comună.

Direcția strategică 3: Reabilitare poduri și podețe și regularizare râuri.

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator / Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1 <i>Reabilitarea drumurilor și a infrastructurii aferente în comună.</i>		

1.1 Modernizarea străzilor din localitățile Chichiș și Băcel	Comuna Chichiș	PNDR (M 07, 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
1.2 Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 27 A	Comuna Chichiș	PNDR (M 07, 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
1.3. Reabilitarea trotuarelor comunale și înființare de piste pentru bicicliști	Comuna Chichiș	PNDR (M 07, 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna
1.4. Reabilitarea drumurilor de exploatare agricolă	Comuna Chichiș	PNDR (M 07, 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Direcția strategică 2 <i>Introducerea rețelei de apă-canal din comună.</i>		
2.1. Introducerea/extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă în localitățile Chichiș și Băcel	Comuna Chichiș	PNDR (M 07, 19), POIM (AP 3), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
2.2 Reabilitarea și extinderea sistemului de canalizare al apelor uzate menajere în localitatea Chichiș	Comuna Chichiș	PNDR (M07, 19), POIM (AP 3), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)

2.3. Înființarea sistemului de canalizare în localitatea Băcel	Comuna Chichiș	PNDR (M07, 19), POIM (AP 3), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
Direcția strategică 3 <i>Reabilitare/modernizare/extindere alte tipuri de infrastructură de utilitate publică</i>		
3.1. Montarea unui sistem de supraveghere video cu camere analogice în localitățile comunei	Comuna Chichiș	PNDR (M 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.2. Diversificarea serviciilor de comunicare (telefonie, internet)	Comuna Chichiș, operatori economici	GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna
3.3. Modernizarea și extinderea rețelei de iluminat	Comuna Chichiș	PNDR (M 19), GAL Progressio,

public cu becuri economice în localitățile Chichiș și Băcel		buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.4. Îmbunătățirea dotării serviciului public de gospodărire comunală	Comuna Chichiș	GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.5. Îndiguirea râurilor Râul Negru și Tărlung	Comuna Chichiș	PNDR (M 19), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna
3.6. Dotarea serviciilor publice SVSU cu mijloace/ echipamente de primă intervenție, de intervenție, respectiv dotări pentru cazuri de calamitate naturală	Comuna Chichiș	Programul Operațional Infrastructură Mare - POIM (AP 5), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

4. Mediu

Direcția strategică 1: Reducerea poluării în comună.

Direcția strategică 2: Încurajarea investițiilor în domeniul producerii și utilizării energiei regenerabile.

Direcția strategică 3: Amenajarea de spații verzi și pentru recreere

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator/Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1 <i>Reducerea poluării în comună</i>		
1.1. Activități de informare și educație ecologică	Comuna Chichiș, ONG-uri mediu	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

		(Programul vizând educația și conștientizarea publicului privind protecția mediului)
1.2. Înfrumusețare comună (coșuri de gunoi stradale, ghivece flori stradale, mobilier/bănci stradale)	Comuna Chichiș, ONG-uri mediu	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
1.3. Realizarea platformelor de colectare a ambalajelor plastice, a flacoanelor PET și valorificarea acestora	Comuna Chichiș, ONG-uri mediu	PNDR (M 19), GAL Progressio, Buget local, buget CJ Covasna
1.4. Organizarea campaniilor de informare privind constituirea punctelor de compostare individuale	Comuna Chichiș, ONG-uri mediu	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul vizând educația și conștientizarea publicului)

		privind protecția mediului)
Direcția strategică 2 <i>Încurajarea investițiilor în domeniul producerii și utilizării energiei regenerabile</i>		
2.1 Concesionare terenuri pentru investiții în producerea energiei regenerabile	Comuna Chichiș	Buget local
2.2 Activități de informare și educație a populației despre beneficiile consumului responsabil și utilizarea energiei regenerabile	Comuna Chichiș, ONG-uri mediu	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul vizând educația și conștientizarea publicului privind protecția mediului)
2.3. Dezvoltarea capacităților de producție energetică electrică și termică din surse regenerabile	Comuna Chichiș	POIM (AP 6), Buget local, buget CJ Covasna,
Direcția strategică 3 <i>Amenajarea de spații verzi și pentru recreere</i>		

3.1. Realizare parcuri în comuna Chichiș	Comuna Chichiș	PNDR, GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Program național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități)
3.2. Amenajare zone de picnic și agrement	Comuna Chichiș	POR (AP 7), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna
3.3. Amenajare locuri de joacă în comuna Chichiș	Comuna Chichiș	POR (AP 7), GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna

5. Turism, cultură și tradiții

Direcția strategică 1: Promovarea potențialului turistic și al tradițiilor din comună.

Direcția strategică 2: Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Direcția strategică 3: Valorificarea potențialului cultural local, prin conservarea identității locale (arhitectură, mod de viață local și produse tradiționale etc.)

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator / Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1 <i>Promovarea potențialului turistic și al tradițiilor din comună.</i>		
1.1. Amplasarea de panouri publicitare și hărți privind potențialul turistic	Comuna Chichiș	POR (AP 7), PNDR, GAL Progressio, buget local
1.2. Realizarea materialelor de promovare ale comunei și ale oportunităților oferite	Comuna Chichiș	POR (AP 7), PNDR, GAL Progressio, buget local
1.3 Coordonarea și promovarea ofertei culturale și a patrimoniului cultural din comuna Chichiș.	Comuna Chichiș	Buget local, sponsorizări
Direcția strategică 2 <i>Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.</i>		

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

2.1. Diversificarea serviciilor conexe turismului	Comuna Chichiș	POR (AP 7), PNDR, GAL Progressio, buget local
2.2. Oferirea de cursuri focalizate pe turism și agroturism, pentru creșterea forței de muncă ocupate în acest sector	Comuna Chichiș, AJOFM	POCU, fonduri AJOFM, buget local
2.3. Reabilitarea și introducerea în circuitul turistic al monumentelor istorice din comuna Chichiș	Comuna Chichiș	POR (AP 5), PNDR, GAL Progressio, buget local, fonduri guvernamentale (Programul de realizare a pistelor pentru bicicliști)
2.4. Extinderea și marcarea traseelor turistice	Comuna Chichiș	POR (AP 7), PNDR, GAL Progressio, buget local
2.5. Încurajarea dezvoltării agroturismului în comună	Comuna Chichiș, beneficiari	PNDR, GAL Progressio, buget local

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Direcția strategică 3 <i>Valorificarea potențialului cultural local, prin conservarea identității locale (arhitectură, mod de viață local și produse tradiționale etc.)</i>		
3.1. Reabilitarea căminelor culturale, monumentelor istorice din localitatea Chichiș și Băcel	Comuna Chichiș	POR (AP 5), PNDR (M 07), GAL Progressio, buget CJ Covasna, buget local, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.2. Creare spații culturale și de recreere pentru tineri din localitate: sală de conferință, spațiu pentru proiecție de filme	Comuna Chichiș	POR (AP 5), PNDR (M 07), GAL Progressio, buget CJ Covasna, buget local, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.3. Construire capelă mortuară	Comuna Chichiș	POR (AP 5), PNDR (M 07), GAL Progressio, buget CJ Covasna, buget local, fonduri

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

		guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.4. Promovarea și valorificarea produselor meșteșugărești tradiționale locale	Comuna Chichiș	PNDR, GAL Progressio, buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.5. Planificare și organizare festivaluri (folclor, teatru, jazz, rock, etc.)	Comuna Chichiș	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)

6. Educație și sport

Direcția strategică 1: Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de educație.

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Direcția strategică 2: Dezvoltarea formelor de învățământ alternative.

Direcția strategică 3: Dezvoltarea activităților de educație fizică școlară și competițională.

Proiecte/Activități	Responsabil / Colaborator / Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1		
<i>Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de educație</i>		
1.1. Modernizarea continuă a unităților școlare din comuna Chichiș și dotarea acestora, cu accesibilitate la internet	Comuna Chichiș Român	PNDR (M 07), POR (AP 9), GAL Progressio, Buget CJ Covasna, ISJ Covasna, buget local, fonduri guvernamentale (Proiect pentru reforma educației Timpurii, Programul Național de Dezvoltare Locală)
Direcția strategică 2		

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

<i>Dezvoltarea formelor de învățământ alternative.</i>		
2.1. Organizarea de activități extrașcolare	Cadre didactice	Buget local, buget CJ Covasna
2.2. Dezvoltarea de proiecte educaționale și parteneriate interne și externe	Comuna Chichiș, școala	Buget local, Buget CJ Covasna
2.3. Stimularea tinerilor cu potențial prin asigurarea accesului acestora la programe de instruire, concursuri, în localități îndepărtate sau în străinătate	Comuna Chichiș, școala	Buget local, Buget CJ Covasna
Direcția strategică 3		
<i>Dezvoltarea activităților de educație fizică școlară și competițională.</i>		
3.1. Creare spații sportive pentru tinerii din localitate (teren sport, sală de sport)	Comuna Chichiș	PNDR, GAL Progressio, Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul național de construcții de interes public sau social - CNI, Programul Național de

		Dezvoltare Locală)
3.2. Organizare evenimente sportive (concursuri ciclism, maraton, fotbal, handbal, tenis de masa, etc.)	Comuna Chichiș	Buget local, buget CJ Covasna, fonduri guvernamentale (Programul Național de Dezvoltare Locală)

7. Sistemul sanitar și social

***Direcția strategică 1:** Dezvoltarea infrastructurii în domeniul sănătății și asistenței sociale.*

***Direcția strategică 2:** Dezvoltarea de proiecte și parteneriate în domeniul educației pentru sănătate.*

***Direcția strategică 3:** Crearea unui continuum de servicii sociale locale individualizate, centrate pe nevoile grupurilor dezavantajate.*

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator/Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1 <i>Dezvoltarea infrastructurii în domeniul sănătății și asistenței medicale.</i>		
1.1. Oferirea de facilități medicilor și personalului medical la sate	Comuna Chichiș	Buget local
1.2. Modernizarea și dotarea dispensarului comunal și a punctelor medicale cu aparatură la standardele europene	Comuna Chichiș, medici	POR (AP 8), PNDR (M 19), GAL Progressio, buget local, fonduri guvernamentale (Programul național de construcții de interes public sau social - CNI, Programul Național de Dezvoltare Locală)
Direcția strategică 2 <i>Dezvoltarea de proiecte și parteneriate în domeniul educației pentru sănătate.</i>		

2.1 Îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare în școli și grădinițe	Comuna Chichiș, profesori, ONG-uri	Buget local, buget CJ Covasna, IȘJ Covasna
2.2 Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu ONG-uri în domeniul educației pentru sănătate	Comuna Chichiș, profesori, ONG-uri	Buget local, ONG-uri, fonduri europene
Direcția strategică 3 <i>Crearea unui continuum de servicii sociale locale individualizate, centrate pe nevoile grupurilor dezavantajate.</i>		
3.1. Extinderea activității serviciului social de îngrijire și asistență la domiciliu a persoanelor vârstnice și a celor cu dizabilități locomotorii din comuna Chichiș	Comuna Chichiș	POCU (AP 5), PNDR (M 19), GAL Progressio, buget local, fonduri guvernamentale (Programe de Interes național, Programul Național de Dezvoltare Locală)
3.2. Înființarea unor societăți comerciale de economie socială	Comuna Chichiș, agenți economici, ONG-uri	POCU (AP 9), PNDR (M 19), GAL Progressio, buget local

3.3. Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu ONG-uri în domeniul social	Comuna Chichiș, ONG-uri	Buget local, ONG-uri, fonduri europene
---	-------------------------	--

8. Administrație publică și ONG-uri

***Direcția strategică 1.** Îmbunătățirea comunicării, a circulației informației între și printre actorii comunității având drept factor cheie administrația locală prin creșterea eficienței operaționale.*

***Direcția strategică 2.** Organizarea Primăriei din punct de vedere al spațiului, al personalului și al activităților.*

Proiecte/Activități	Responsabil/ Colaborator / Parteneri	Resurse
Direcția strategică 1 <i>Îmbunătățirea comunicării, a circulației informației între și printre actorii comunității având drept factor cheie administrația locală prin creșterea eficienței operaționale.</i>		
1.1 Înființarea de Comitete de Cetățeni pentru	Comuna Chichiș, cetățenii	Buget local

consultări		
1.2 Crearea și susținerea parteneriatelor publice-private	Comuna Chichiș, consiliul local, agenți economici	Buget local
1.3. Organizarea concursurilor de proiecte locale	Comuna Chichiș	Buget local
Direcția strategică 2. <i>Organizarea Primăriei din punct de vedere al spațiului, al personalului și al activităților</i>		
2.1 Actualizarea controlului intern managerial	Comuna Chichiș	POCA – Programul Operațional Capacitate Administrativă, Buget local

Proiectele/ acțiunile prezentate mai sus sunt realizabile într-o perioadă bine stabilită de timp în funcție de complexitatea lor. Astfel, propunem 3 perioade de implementare, după cum se poate observa în tabelul de mai jos:

- termen scurt: mai puțin de 1 an;
- termen mediu: între 1 – 3 ani;
- termen lung: între 3 – 10 ani;

PROIECTE/ACȚIUNI PROPUSE	TERMEN SCURT	TERMEN MEDIU	TERMEN LUNG
ECONOMIE ȘI DEZVOLTARE RURALĂ			
Activități de informare privind caracteristicile, comunitatea și oportunitățile locale		✓	
Crearea de relații cu factori de interes în dezvoltarea economică locală		✓	
Îmbunătățirea infrastructurii în sprijinul dezvoltării mediului de afaceri			✓
Crearea cadrului prielnic pentru consultanță în afaceri		✓	
Realizarea cadastrului general		✓	
Dezvoltarea zonei industriale în localitatea Chichiș			✓

Înființarea unei Asociații a Producătorilor locali		✓	
Activități de informare și promovare a producătorilor locali	✓		
Realizarea unui plan de marketing local			✓
Obținere atestate de produse tradiționale și bio		✓	
Identificarea posibilelor parteneriate în scopul dezvoltării locale		✓	
Facilitarea organizării de cursuri de calificare/formare profesională		✓	
Organizarea sistemului de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice		✓	
Dezvoltarea serviciilor de informare în ceea ce privește posibilitățile de angajare		✓	
Organizarea unor cursuri de calificare/recalificare pentru persoanele neocupate		✓	
AGRICULTURĂ ȘI SILVICULTURĂ			
Încurajarea asocierii producătorilor locali în asociații/grupuri de producători și/sau înființarea de societăți comerciale.	✓		
Construcția infrastructurii de utilități pentru		✓	

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

fermieri.			
Activități de împădurire în zonele care necesită acest lucru		✓	
Activități de curățare a pășunatului		✓	
Optimizarea condițiilor pentru sprijinirea activităților rentabile în zootehnie și agricultură	✓		
Informare asupra legislației în domeniul agriculturii	✓		
Informare și consultanță pentru agricultori, unități economice de exploatare agricolă și de prelucrare a produselor agricole în domeniul finanțărilor	✓		
Încurajarea și sprijinirea parteneriatului public-privat în vederea înființării unor ferme agrozootehnice	✓		
Amenajare piețe agroalimentare în Chichiș și Băcel			✓
Promovarea produselor agrare locale			✓
INFRASTRUCTURĂ			
Modernizarea străzilor din localitățile Chichiș și Băcel			✓

Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 27 A			✓
Reabilitarea trotuarelor comunale și înființare de piste pentru bicicliști		✓	
Reabilitarea drumurilor de exploatare agricolă			✓
Introducerea/extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă în localitățile Chichiș și Băcel			✓
Reabilitarea și extinderea sistemului de canalizare al apelor uzate menajere în localitatea Chichiș			✓
Înființarea sistemului de canalizare în localitatea Băcel			✓
Montarea unui sistem de supraveghere video cu camere analogice în localitățile comunei			✓
Diversificarea serviciilor de comunicare (telefonie, internet)			✓
Modernizarea și extinderea rețelei de iluminat public cu becuri economice în localitățile Chichiș și Băcel			✓
Îmbunătățirea dotării serviciului public de gospodărire comunală			✓

Îndiguirea râurilor Râul Negru și Târlung			✓
Dotarea serviciilor publice SVSU cu mijloace/ echipamente de primă intervenție, de intervenție, respectiv dotări pentru cazuri de calamitate naturală			✓
MEDIU			
Activități de informare și educație ecologică		✓	
Înfrumusețare comună (coșuri de gunoi stradale, ghivece flori stradale, mobilier/bănci stradale)	✓		
Realizarea platformelor de colectare a ambalajelor plastice, a flacoanelor PET și valorificarea acestora		✓	
Organizarea campaniilor de informare privind constituirea punctelor de compostare individuale		✓	
Concesionare terenuri pentru investiții în producerea energiei regenerabile		✓	
Activități de informare și educație a populației despre beneficiile consumului responsabil și utilizarea energiei regenerabile		✓	
Dezvoltarea capacităților de producție			✓

energetică electrică și termică din surse regenerabile			
Realizare parcuri în comuna Chichiș		✓	
Amenajare zone de picnic și agrement		✓	
Amenajare locuri de joacă în comuna Chichiș		✓	
TURISM, CULTURĂ ȘI TRADIȚII			
Amplasarea de panouri publicitare și hărți privind potențialul turistic		✓	
Realizarea materialelor de promovare ale comunei și ale oportunităților oferite		✓	
Coordonarea și promovarea ofertei culturale și a patrimoniului cultural din comuna Chichiș	✓		
Diversificarea serviciilor conexe turismului		✓	
Oferirea de cursuri focalizate pe turism și agroturism, pentru creșterea forței de muncă ocupate în acest sector		✓	
Reabilitarea și introducerea în circuitul turistic al monumentelor istorice din comuna Chichiș		✓	
Extinderea și marcarea traseelor turistice		✓	

Încurajarea dezvoltării agroturismului în comună			✓
Reabilitarea căminelor culturale, monumentelor istorice din localitatea Chichiș și Băcel			✓
Creare spații culturale și de recreere pentru tineri din localitate: sală de conferință, spațiu pentru proiecție de filme			✓
Construire capelă mortuară		✓	
Promovarea și valorificarea produselor meșteșugărești tradiționale locale		✓	
Planificare și organizare festivaluri (folclor, teatru, jazz, rock, etc.)		✓	
EDUCAȚIE ȘI SPORT			
Modernizarea continuă a unităților școlare din comuna Chichiș și dotarea acestora, cu accesibilitate la internet			✓
Organizarea de activități extrașcolare			✓
Dezvoltarea de proiecte educaționale și parteneriate interne și externe			✓
Stimularea tinerilor cu potențial prin asigurarea accesului acestora la programe de instruire, concursuri, în localități îndepărtate		✓	

sau în străinătate			
Creare spații sportive pentru tinerii din localitate (teren sport, sală de sport)			✓
Organizare evenimente sportive (concursuri ciclism, maraton, fotbal, handbal, tenis de masa, etc.)	✓		
SISTEMUL SANITAR ȘI SOCIAL			
Oferirea de facilități medicilor și personalului medical la sate			✓
Modernizarea și dotarea dispensarului comunal și a punctelor medicale cu aparatură la standardele europene			✓
Îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare în școli și grădinițe			✓
Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu ONG-uri în domeniul educației pentru sănătate			✓
Extinderea activității serviciului social de îngrijire și asistență la domiciliu a persoanelor vârstnice și a celor cu dizabilități locomotorii din comuna Chichiș		✓	
Înființarea unor societăți comerciale de economie socială			✓

Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu ONG-uri în domeniul social			✓
ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI ONG-URI			
Înființarea de Comitete de Cetățeni pentru consultări	✓		
Crearea și susținerea parteneriatelor publice-private	✓		
Organizarea concursurilor de proiecte locale	✓		
Actualizarea controlului intern managerial	✓		

VIII. MONITORIZARE, EVALUARE ȘI AUDIT

Proiectul de planificare strategică al comunei Chichiș trebuie să ia în considerare necesitatea unui proces de evaluare coerent a programelor și rezultatelor vizate.

Evaluarea trebuie să se bazeze pe elemente structurale serioase și să fie realizată de grupuri specializate pe domenii de interes. Efortul de evaluare trebuie să țină seama de caracteristicile comunității și să aibă un caracter permanent (care să includă și monitorizare nu doar evaluări finale).

1. Poziția evaluării în ciclul planificare-evaluare

În ceea ce privește evaluarea nevoilor, pe măsură ce desfășurăm o monitorizare a acestora apare necesitatea să acționăm prin modificarea programului. Obținem până la urmă un ciclu iterativ planificare-evaluare.

În prima fază, cea de **planificare**, vorbim despre formularea unei probleme, conceptualizarea alternativelor, detalierea posibilelor cursuri ale acțiunii și a implicațiilor lor, evaluarea alternativelor și selectarea celei mai bune și de implementarea alternativei alese.

A doua fază se referă la **formularea obiectivelor**, scopurilor și ipotezelor programului, conceptualizarea și operaționalizarea componentelor principale ale evaluării: programul, participanții, condițiile și măsurătorile, designul evaluării, detalierea modului în care vor fi coordonate aceste componente, analiza informației și utilizarea rezultatelor. Astfel, se propune realizarea programelor operaționale, precum și a planurilor de acțiune pe baza evaluării nevoilor existente în fiecare domeniu. Adoptarea programului se va face doar după efectuarea unei analize exacte, care poate duce la revizuirea programului. La acest nivel se impune efectuarea unor analize a

gradului de realism a programului și a obiectivelor lui, analize cost-beneficiu sau cost eficiență (după caz). După implementarea programului se va realiza monitorizarea acestuia, pe baza unui set de indicatori specifici fiecărui program sau proiect.

Pentru programele cu o desfășurare mai îndelungată de timp se impune efectuarea unei analize intermediare, care să ne spună în ce măsură operațiunile programului merg bine și la timp, precum și în ce măsură sunt îndeplinite obiectivele programului. Pe baza acestei evaluări se pot impune modificări ale programului și implementarea acestor modificări.

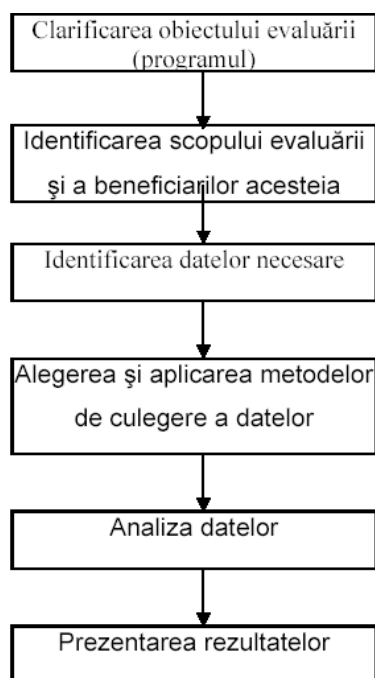
La încheierea programului sau a unui ciclu al programului se va efectua o evaluare sumativă (orientată spre performanța programului, valoarea sa pentru societate), care să ne spună în ce măsură programul poate sau trebuie să fie continuat.

2. Etapele evaluării

Un program poate fi evaluat atunci când:

- Scopurile și obiectivele programului, cele mai importante efecte secundare care ar putea să apară, informațiile necesare pentru evaluare sunt bine definite;
- Scopurile și obiectivele programului sunt plauzibile;
- Informațiile necesare pot fi obținute;
- Beneficiarii evaluării au ajuns asupra unui acord asupra modului în care vor fi utilizate rezultatele acesteia.

Modul în care se desfășoară o evaluare diferă de la program la program. Etapele generale ale unei evaluări pot fi rezumate astfel:

Forma de evaluare recomandată este aceea participativă, în care sunt implicate toate părțile implicate în proiect (beneficiarii, organizația care a implementat, partenerii și finanțatorii programului).

Avantajele acestei abordări sunt:

- accent pe participanți;
- gamă largă de beneficiari care participă;
- scopul este învățarea;
- design flexibil;
- metode de apreciere rapidă;
- participanții din exterior vin în calitate de facilitatori.

3. Indicatori

Indicatorii unui program pot fi definiți drept orice valori care pot fi calculate sau măsurate și care ne pot da informații despre gradul de succes al îndeplinirii obiectivelor unui program.

Obiectivele sunt așteptări exprimate în termeni cantitativi (de exemplu, se așteaptă o creștere economică anuală de 5%) iar indicatorii sunt măsurători reale, sunt fapte (indicatorul creștere economică se măsoară la trecerea unui an de la anunțarea obiectivului; dacă este mai mare sau egal cu 5%, obiectivul a fost îndeplinit). Pot exista mai mulți indicatori pentru fiecare obiectiv și de aceea este foarte important ca indicatorii propuși să fie cu adevărat cele mai bune măsuri ale îndeplinirii obiectivelor.

Evaluarea programelor trebuie legată de efectele pe care și le propune să le măsoare și de obiectivele propuse. O schemă a legăturii dintre diferitele nivele ale efectelor și obiectivelor este:

Indicatorii pot fi grupați în șapte mari categorii: beneficii sociale (BS), costuri sociale (CS), rezultate (R), beneficiile programului (BP), costurile programului (CP), outputuri (O) și inputuri (I).

Acești indicatori vor fi folosiți în toate evaluările propuse și trebuie incluși (în măsura posibilităților) în monitorizarea programelor.

IX. BIBLIOGRAFIE

- Agenția de Dezvoltare Regională Centru, *Planul de dezvoltare al regiunii centru 2014-2020* – aprobat 2014;
- Comisia Europeană, *Strategia Europa 2020*, adoptată în cadrul Consiliului European din 17 iunie 2010;
- Consiliul Județean Covasna, Planul POTSA - *Strategia de dezvoltare a județului Covasna 2015-2020*;
- Institutul Național de Statistică, *Recensământul Populației și al Locuințelor din 2011*:
 - Tabelul 3: Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă – județe, municipii, orașe, comune;
 - Tabelul 8: Populația stabilă după etnie – județe, municipii, orașe, comune;
 - Tabelul 10: Populația stabilă după limba maternă – județe, municipii, orașe, comune;
 - Tabelul 13: Populația stabilă după religie – județe, municipii, orașe, comune;
 - Tabelul 16: Populația stabilă de 10 ani și peste pe sexe, după nivelul de educație – județe, municipii, orașe, comune;
 - Tabelul privind populația stabilă (rezidentă) pe județe, categorii de localități, municipii, orașe, comune și localități componente.
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Fișa măsurii 13 *"Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice"*;
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020, versiunea oficială aprobată 26 mai 2015*;
- Ministerul Culturii, *Lista Monumentelor istorice 2010*;

- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, *Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020, draft*, București 2013;
- Ministerul Fondurilor Europene, *Acordul de Parteneriat 2014-2020 – România 2014*, aprobat de Comisia Europeană pe 06.08.2014;
- Informații de pe site-ul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice: www.mdr.ro;
- Informații de pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale : www.madr.ro;
- Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds;
- Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora;
- OUG nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice;
- Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2387/2011 privind Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1946/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România;
- Informații furnizate de Primăria Comunei Covasna;
- Informații obținute accesând adresele de internet:
 - <http://www.chichis.ro/ro/>
 - http://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/PRIM%C4%82RIA_CHICHI%C5%9E/56839
 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_ro.htm
 - <http://www.adrcentru.ro/>
 - <http://www.kovasznamegyetanacs.ro/>
 - https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Chichi%C8%99,_Covasna

- <http://www.galprogressio.ro/indexe0ce.html?p=chichis>
- <http://patrimoniul.gov.ro/ro/monumente-istorice/lista-monumentelor-istorice>
- <https://www.siiir.edu.ro/carto/#/unitatea/11159640>
- <http://ran.cimec.ro/sel.asp?codran=64247.01>
- <http://www.lipicai.ro/descriere.html>
- http://www.infopensiuni.ro/cazare-arcus/obiective-turistice-arcus/biserica-de-lemn-din-chichis_2746

X. ANEXE - Chestionar

LOCALITATEA _____

CHESTIONAR – COMUNA CHICHIȘ – 2015

Vârstă: _____ **Sex:** _____ **Ocupație:** _____

Având în vedere faptul că se lucrează la elaborarea "**STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI CHICHIȘ PENTRU PERIOADA 2015 - 2020**", vă rugăm să răspundeți la următoarele întrebări:

- I. Cum considerați că este gospodărită și administrată comuna în acest moment? – răspuns unic**
(a) Foarte bine (b) Bine (c) Nici bine, nici rău (d) Rău (f) Foarte rău
- II. Sunteți mulțumit de activitatea Primăriei Comunei Chichiș? – răspuns unic**
(a) Da (b) Nu (99) Nu știu/ Nu răspund
- III. Care considerați că este cea mai importantă investiție care s-a realizat în comună în ultimii 2 ani? – răspuns unic**
-
- (98). Nici una. (99). Nu știu.
- IV. Care considerați că este cea mai puțin importantă investiție care s-a realizat în comună în ultimii 2 ani? – răspuns unic**
-

98. Nici una.

99. Nu știu.

- V. Răspundeți cu DA, NU sau PARTIAL dacă următoarele servicii prestate în comuna noastră sunt de calitate: – răspuns unic pe linie, se încercuiește răspunsul**

Denumire serviciu	DA	NU	PARTIAL	Nu știu/ nu răspund
Parcurile și spațiile verzi	1	2	3	99
Locurile de joacă pentru copii	1	2	3	99
Drumurile	1	2	3	99
Calitatea școlilor	1	2	3	99
Serviciile de sănătate	1	2	3	99
Viața culturală	1	2	3	99
Locurile de parcare	1	2	3	99
Prevenirea și combaterea infracționalității	1	2	3	99
Serviciul de colectare al deșeurilor menajere	1	2	3	99
Serviciile de utilități: energie electrică, telecomunicație, internet	1	2	3	99

- VI. În ce domenii considerați ca ar trebui ca primăria comunei să realizeze proiecte/ să acceseze fonduri în perioada 2015 – 2020? – răspuns multiplu, se încercuiesc răspunsurile**

**Strategia de dezvoltare locală a comunei Chichiș, județul Covasna,
pentru perioada 2015-2020**

a) Infrastructură

1. Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 27 A;
2. Modernizarea străzilor din localitățile Chichiș și Băcel;
3. Reabilitarea drumurilor de exploatare agricolă;
4. Reabilitarea trotuarelor comunale și înființare de piste pentru bicicliști;
5. Introducerea rețelei de alimentare cu apă potabilă în localitățile Chichiș și Băcel;
6. Reabilitarea și extinderea sistemului de canalizare al apelor uzate menajere în localitatea Chichiș;
7. Înființarea sistemului de canalizare în localitatea Băcel;
8. Diversificarea serviciilor de comunicare (telefonie, internet);
9. Modernizarea și extinderea rețelei de iluminat public cu becuri economice în localitățile Chichiș și Băcel;
10. Îmbunătățirea dotării serviciului public de gospodărire comunală;
11. Montarea unui sistem de supraveghere video cu camere analogice în localitățile comunei;
12. Realizarea platformelor de colectare a ambalajelor plastice, a flacoanelor PET și valorificarea acestora;
13. Îndiguirea râurilor Râul Negru și Târlung;
14. Dotarea serviciilor publice SVSU cu mijloace/ echipamente de primă intervenție, de intervenție, respectiv dotări pentru cazuri de calamitate naturală.

b) Sănătate, educație, cultură, recreere

1. Modernizarea și dotarea dispensarului comunal și a punctelor medicale cu aparatură la standardele europene;
2. Extinderea activității serviciului social de îngrijire și asistență la domiciliu a persoanelor vârstnice și a celor cu dizabilități locomotorii din comuna Chichiș.
3. Modernizarea continuă a unităților școlare din comuna Chichiș și dotarea acestora, cu accesibilitate la internet;
4. Stimularea tinerilor cu potențial prin asigurarea accesului acestora la programe de instruire, concursuri, în localități îndepărtate sau în străinătate;
5. Program de educație ecologică al populației din comuna Chichiș;
6. Organizarea concursurilor de proiecte locale;
7. Coordonarea și promovarea ofertei culturale și a patrimoniului cultural din comuna Chichiș;
8. Reabilitarea căminelor culturale, monumentelor istorice din localitatea Chichiș și Băcel;
9. Construire capelă mortuară;
10. Amenajare de spații verzi, parcuri și terenuri de joacă și agrement pentru copii și adulți;
11. Creare spații recreere, culturale, sportive pentru tineri din localitate: sală de conferință, spațiu pentru proiecție de filme, inițiere concursuri sportive;
12. Organizarea campaniilor de informare privind constituirea punctelor de compostare individuale.

c) Agricultură, turism și economie

1. Informare și consultanță pentru agricultori, unități economice de exploatare agricolă și de prelucrare a produselor agricole în domeniul finanțărilor;
2. Promovarea produselor agrare locale;
3. Valorificarea produselor meșteșugărești tradiționale locale;
4. Realizarea lucrărilor de cadastru general;
5. Reabilitarea și introducerea în circuitul turistic al monumentelor istorice din comuna Chichiș;
6. Realizarea materialelor de promovare ale comunei și ale oportunităților oferite;
7. Extinderea și marcarea traseelor turistice;
8. Înființarea unor societăți comerciale de economie socială;
9. Dezvoltarea zonei industriale în localitatea Chichiș;
10. Dezvoltarea capacităților de producție energetică electrică și termică din surse regenerabile;

VII. În care domeniu credeți ca ar trebui încurajate cel mai mult investițiile private? – răspuns unic

(a) Comerț; **(b)** Meșteșuguri tradiționale; **(c)** Colectare/procesare produse agricole; **(d)** Industrie; **(f)**

Servicii;(g) Turism.

VIII. Din punctul dvs. de vedere, ce obiectiv considerați ca este cel mai reprezentativ pentru comuna Chichiș? (1 singur raspuns)

IX. Dacă ați fi pus în situația să prezentați comuna unei persoane străine, enumerați primele 3 obiective în ordinea importanței, pe care le-ați recomanda să le viziteze:

a. _____

b. _____

c. _____

99. NS/NR

X. Pentru a face o plimbare în comună cu familia sau prietenii ce traseu ați alege?

99. NS/NR

XI. Care ar fi în opinia dvs. punctul forte al turismului din Comuna Chichiș?

99. NS/NR

